

Računalniške novice

Cena: 1,99 €

Android dovoljenja: kaj so in s čim upravljajo?

št. 13-14/XXVII
14. julij 2022

Ali ste dovolj dobro pripravljeni na napade hekerjev?

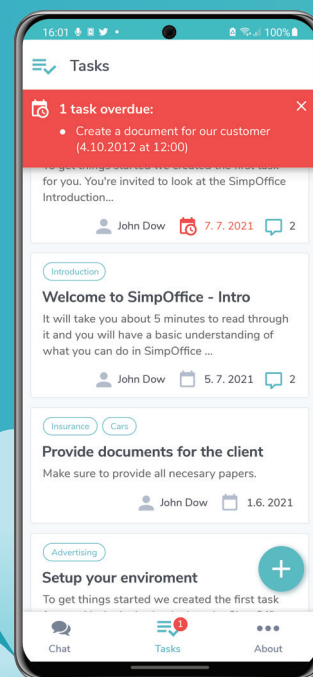
» S katerimi električnimi
kolesi in skiroji se lahko
vozite in s katerimi ne?

» Kako prepoznati ponarejen
pametni telefon?

» Vse, kar morate vedeti
o digitalnih bonih '22

DIGITALNA PISARNA

Zamenljive baterije za
električne avtomobile
prihajajo v Evropo

15 let iPhonea –
telefona, ki je sprožil
revolucijo

Tudi Microsoft z lastno
prenosno igralno
konzolo?

Naj tatovi dvakrat
premislijo, preden se
lotijo vašega doma

Prenosni računalniki HP

Prenosnik HP 250 G8

Povezujte se s prenosnim računalnikom HP 250, ki vključuje zmogljivo tehnologijo in prenovljeno ohišje, da ga lahko vzamete kamor koli greste. Dokončajte poslovne naloge s procesorjem Intel in ključnimi orodji za sodelovanje ter dodatno diskretno grafično kartico.

- **Intel® Core™ i5-1135G7 Procesor (2.4 - 4.2GHz) 8MB 4C/8T**
- Windows 11 Pro 64 bit, SLO
- 39,6 cm (15,6") FHD LED SVA 1920x1080 nebleščeč
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 8 GB DDR4 2666 MHz (1x8GB), 1x prosta reža do 16GB
- 512 GB PCIe NVMe Value
- USB-C 3.1, 1x HDMI 1.4b, 2x USB 3.1 G1, 1x RJ-45
- Kombiniran 3,5mm
- TPM 2.0 modul
- SLO tipkovnica, ločena številčnica, touchpad
- Garancija 1 leto (tudi baterija 41Wh, 3 celična Li-Ion)

4K805EA

Cena: 659,00 z DDV

Prenosnik HP ProBook 450 G8

Prenosni računalnik HP ProBook 450 z novim, kompaktnim oblikovanjem zagotavlja strokovnjakom v rastočih podjetjih, ki opravljajo delo v pisarni, konferenčni sobi in doma, zmogljivost, varnost ter trajnost komercialne ravni. Namenjen sveveda tudi za domačo uporabo

- **Intel® Core™ i5-1135G7 Procesor (2.4 - 4.2GHz) 8MB 4C/8T**
- Windows 10 Pro 64 bit, SLO
- 39,6 cm (15,6") FHD IPS LED nebleščeč 250 Nitni
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 8 GB DDR4 3200 MHz (1x 8 GB), 1x prosta reža do 32 GB
- 256 GB PCIe NVMe value M.2
- USB-C (DP in polnjenje), 1x HDMI, 3x USB 3.1 G1, 1x RJ-45
- Kombiniran 3,5mm
- TPM 2.0 modul, bralnik prstnih odtisov
- osvetljena SLO tipkovnica, ločena številčnica, HP Clickpad
- Garancija 1 leto (tudi baterija 45Wh, 3 celična Li-Ion)

43A20EA

Cena: 769,00 z DDV

Prenosni računalniki HP

Prenosnik HP 470 G8

Prenosni računalnik, izdelan za storilnost, zagotavlja funkcije za zmogljivost in mobilnost, ki so bistvenega pomena za sodobne zaposlene. Privlačno oblikovanje in zaslon z diagonalo 43,18 cm (17 palcev) ter zaščito proti bleščanju zagotavljata izkušnjo gledanja v velikih dimenzijah za vse aplikacije..

- **Intel® Core™ i5-1135G7 Procesor (2.4 - 4.2GHz) 8MB 4C/8T**
- Windows 10 Pro 64 bit SLO
- 43,9 cm (17,3") FHD IPS 1920x1080 nebleščeč, 300 nit
- Diskretna grafična kartica nVidia GeForce MX450 2GB
- 16 GB DDR4 3200 MHz (2x8GB), ni proste reže
- 1 TB PCIe NVMe Value
- USB-C 3.2 G1, 2x USB 3.2 G1, 1x HDMI 1.4
- Kombiniran 3,5mm
- TPM 2.0 modul
- SLO tipkovnica, ločena številčnica, Keypad
- Garancija 1 leto (tudi baterija 41 Wh, 3 celična Li-Ion)

3S8S4EA

Cena: 1.059,00 z DDV

Prenosnik HP EliteBook 840 G8

Za pristop k delu, ki zahteva sodelovanje, potrebujete zmogljiv, varen in trpežen prenosni računalnik, ki uporabnikom omogoča povezavo in storilnost v katerem koli okolju. Soočite se z zahtevami delovnega dne, polnega različnih nalog, ki jih je treba opraviti na več mestih, z lahkim in čudovito oblikovanim računalnikom.

- **Intel® Core™ i5-1135G7 Procesor (2.4 - 4.2GHz) 8MB 4C/8T**
- Windows 10 Pro 64 bit, SLO
- 35,5 cm (14") FHD IPS LED 1920x1080, 400 niti, AL IR senzor
- Integrirana grafična kartica Intel® Iris Xe Graphics
- 8 GB DDR4 3200 MHz (1 x 8 GB), 1x prosta reža, do 64GB
- 256 GB PCIe NVMe Value
- 2x USB Type-C (Thunderbolt 4), 2x USB 3.1 G1, HDMI 2.0b
- Kombiniran stereo izhod/mikrofon vhod
- TPM 2.0 modul, bralnik prstnih odtisov, čitalec samrt kartic
- Osvetljena SLO tipkovnica, touchpad/pointstick
- Garancija 3 leta (tudi baterija 53 Wh, 3 celična Li-Ion)

358S6EA

Cena: 1.229,00 z DDV

Po Xiaomi Band 7 že načrtujejo različico Pro

Podjetje Xiaomi je na navdušenje ljubiteljev športnih aktivnosti pred nedavnim predstavilo zanimivo pametno zapestnico Mi Band 7. Novost je opremljena z zaslonom AMOLED z 1,62-palčno oziroma 4,1-centimetrsko diagonalo in ločljivostjo 490 x 192 slikovnih točk. Na voljo je tudi tehnologija »always on display«, kar pomeni, da so ključni podatki ves čas prikazani na zaslonu. Med večjimi pridobitvami gre izpostaviti tudi tipalo za merjenje ravni nasičenosti kisika v krvi. V primeru, da ta pade pod 90 odstotkov, je uporabnik opozorjen.

Pametna zapestnica Xiaomi Mi Band 7 meri še največjo porabo kisika, indeks telesne mase ter porabo kisika po opravljeni vadbi. Skupno je na voljo več kot 120 profilov za opravljanje športnih aktivnosti. Novost bomo brez težav lahko uporabljali tudi v vodi, saj je vodotesna do 50 metrov. Dolgo avtonomijo delovanja zapestnici zagotavlja baterija kapacitete 180 miliamper ur. Njena teža je zgolj 13,5 grama. Čeprav je pametna zapestnica Xiaomi Mi Band 7 odlična, naj bi kmalu dočakali naprednejšo različico novosti.

Xiaomi Mi Band 7 Pro se bo od klasične različice ločila že po zunanem izgledu, saj bo bolj spominjala na pametno ročno uro kot pa na zapestnico. Zaslona novosti bo torej precej večji v primerjavi z običajno različico, drugih informacij o pametni zapestnici Xiaomi Mi Band 7 Pro pa

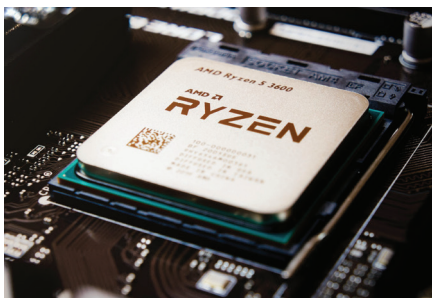
zaenkrat še ni. Izvedeli smo le, da naj bi luč sveta ugledala že ob koncu letošnjega poletja.

Processor AMD Ryzen za kar 6.700 evrov

Podjetje AMD je že pred časom ponudilo v prodajo procesorje družine Ryzen 5000, ki temeljijo na osnovi procesorskih sredic Zen 3. Novinci so izdelani s pomočjo izboljšane 7-nanometrskete tehnologije, natančneje »7nm + EUV«, ki se je na področju izdelave procesorjev izkazala za nadvse uspešno. Na začetku letošnjega leta pa so na svoj račun prišli še uporabniki delovnih postaj.

Podjetje AMD je za delovne postaje namreč pripravilo povsem nove procesorje družine Ryzen Threadripper Pro 5000WX. Novinci prav tako kot modeli družine Ryzen 5000 temeljijo na osnovi procesorskih sredic Zen 3. Najzmogljivejši model nove družine pa je Ryzen Threadripper Pro 5995WX, ki za preračunavanje podatkov uporablja kar 64 fizičnih oziroma 128 navideznih jeder frekvence do 4,5 gigaherca. Poleg tega podpira še štirikanalni krmilnik za sistemske pomnilnike DDR4-3200 ter seveda podatkovno vodilo PCI Express 4.0.

Processor Ryzen Threadripper Pro 5995WX seveda ne bo poceni. Na kitajskem trgu bo namreč za novinca treba odšteti kar preračunanih 6.700 evrov, nekoliko manj zmogljiv Threadripper Pro 5975WX z 32 fizičnimi in 64 navideznimi jedri bo

vrednoten na preračunanih 3.400 evrov, najmanj zmogljiv model Threadripper Pro 5965WX pa bo na voljo za preračunanih 2.400 evrov.

Airbnb trajno prepovedal zabave v nastanitvah

Airbnb je trajno prepovedal zabave in dogodke v nastanitvah, ki jih ponuja na svoji platformi, potem ko se je začasni ukrep med gostitelji v času pandemije izkazal za priljubljenega.

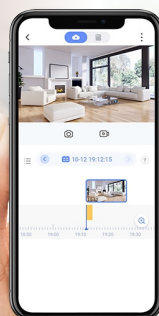
Pri Airbnbju pravijo, da je novo pravilo od avgusta 2020, ko je bilo uvedeno, postalo »veliko več kot ukrep javnega zdravja«. »To se je razvilo v temeljno politiko skupnosti, ki podpira naše gostitelje in njihove sosede,« so izjavili v podjetju s sedežem v San Franciscu. Airbnb je v izjavi navedel, da se je število pritožb glede strank od uvedbe ukrepa zmanjšalo za 44 %. V prihodnosti bodo morda uvedene izjeme za »posebna in tradicionalna gostinska prizorišča«, so še dodali. Obenem je Airbnb odpravil tudi omejitev števila oseb, ki lahko bivajo v domovih. Ob zaskrbljenosti zaradi širjenja bolezni Covid-19 je pred

PAMETNI NADZOR DOMA

Celotno ponudbo najdete v naši spletni prodajalni, kjer oddate tudi naročilo.

TECHTRADE

www.techtrade.si

tem uvedel omejitev števila oseb na 16. Podjetje je navedlo, da je "več vrst večjih domov, v katerih lahko udobno in varno prebiva več kot 16 oseb – od gradov v Evropi do vinogradov v ZDA in velikih vil na karibskih plažah".

"Z ukinitvijo te omejitve želimo gostiteljem omogočiti, da odgovorno izkoristijo prostor v svojih domovih in hkrati upoštevajo našo prepoved motečih zabav," so zapisali v sporočilu za javnost. Podjetje je začelo omejevati zabave v letu 2019. Prepovedali so zabave z odprtimi vabili in tako imenovane "kronične hiše za zabave", ki so bile moteče za celotne soseske.

Lani je bilo s platforme odstranjenih več kot 6.600 gostov, ki so kršili pravila. "Ta nova in dolgoročna politika je bila uvedena za spodbujanje in podporo varnosti v skupnosti," so sporočili z Airbnbja. "V prihodnjih tednih in mesecih bomo z vami delili posodobitve o naših prizadevanjih za dopolnitev pravil skupnosti glede strank," so še dodali.

Applova očala za navidezno resničnost s procesorjem M2?

Na svetovnem spletu že dlje časa krožijo govorice o tem, da bo Apple očala za razširjeno resničnost predstavil januarja prihodnje leto, prodajne police pa bodo ugledala tekom naslednjega leta. Novica je v dobro voljo spravila mnoge ljubitelje Applovih izdelkov, saj naj bi očala vsebovala Applove visokoločljivostne zaslone s širokim vidnim kotom in podporo za prikaz tridimenzionalnih vsebin.

Prva Applova očala za navidezno resničnost naj bi bilo mogoče uporabljati le v navezi s pamet-

nimi mobilnimi telefoni znamke iPhone. Applov namenski procesor bo še posebej učinkovit pri prenosu podatkov iz iPhona v napravo in obratno, pri stiskanju in dekompresiranju videa ter pri učinkovitem upravljanju porabe energije. Kot kaže, naj bi Apple očala za navidezno resničnost opremil z mobilnim procesorjem M2 in s kar 16 gigabajti vgrajenega sistemkega pomnilnika. Apple naj bi za svoja napredna očala pripravil lasten operacijski sistem s povsem spremenjenim uporabniškim vmesnikom. Operacijski sistem z oznako rOS in naj bi bil prilagojen tako za glasovne ukaze kot za prepoznavanje gibov glave. Prepričani smo, da bo šlo za svojevrsten izdelek.

Procesorji Intel Raptor Lake prek 6 GHz?

Podjetje Intel za letošnjo jesen pripravlja 13. generacijo procesorjev Core, ki nastajajo pod razvojno oznako Raptor Lake. Novi procesorji naj bi temeljili na osnovi 10-nanometrske tehnologije, imenovane »SuperFin«, a bodo v povprečju kar za 20 % bolj zmogljivi od obstoječih modelov.

Intel Raptor Lake bodo uporabljali zmogljiva procesorska jedra P-Core (Performance Core), ki bodo temeljila na zgradbi Raptor Cove. Poleg teh bodo seveda uporabljena tudi energijsko varčna procesorska jedra E-Core (Efficiency Core). Najzmogljivejši model naj bi bil opremljen s 24 fizičnimi sredicami (8 P-Core in 16 E-Core) in z 32 procesorskimi nitmi. Najvišja frekvenca najzmogljivejšega modela naj bi znašala celo prek 6 gigahercov.

Višje frekvence delovanja naj bi zagotovila tehnologija Digital Linear Voltage Regulator (DLVR). S frekvenco preko 6 gigahercov naj bi podatke preračunaval procesor Core i9-13900KS. Najzmogljivejši procesor ne bo na voljo takoj,

ampak bo treba nanj nekoliko počakati. Kljub temu smo prepričani, da se bo čakanje obrestovalo, saj bo šlo za najzmogljivejši procesor na trgu, namenjen običajnim uporabnikom.

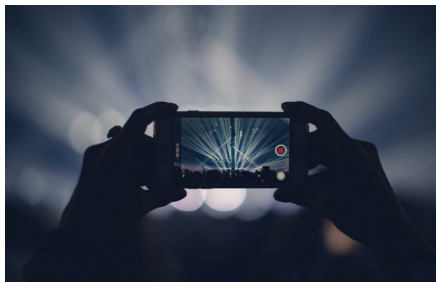
Samsung z novim tipalom za revolucijo mobilne fotografije

Najnovejša generacija vgrajenih digitalnih fotoaparata je opremljena z več objektiv, zmogljivimi senzorji in s pametnimi algoritmi, ki na-

E/ada

1001 PRENOSNIK

Izberi najboljšega!

domeščajo nastavitve optike, vse to pa je zahtevalo leta učenja. Samsung bo kakovost zajetih fotografij in videoposnetkov dvignil na še višji nivo, saj je že pred časom predstavil napredno slikovno tipalo družine ISOCELL HP1 z impresivno ločljivostjo 200 milijonov slikovnih točk. Pred nedavnim pa je Samsung predstavil njegovega naslednika – slikovno tipalo Samsung ISOCELL HP3, ki prav tako ponuja ločljivost 200 milijonov slikovnih točk, a je velikost slikovnih točk iz 0,64 mikrometra zmanjšana na 0,56 mikrometra. Proizvajalci pametnih mobilnih telefonov bodo tako lahko izdelali kompaktnije telefone, opremljene s slikovnim tipalom ločljivosti 200 milijonov slikovnih točk.

Nad vse zanimivo slikovno tipalo Samsung ISOCELL HP3 bodo v množični proizvodnji začeli uporabljati proti koncu letošnjega leta. Prvi telefoni, opremljeni z njim, bodo najverjetneje na voljo že v prvi polovici prihodnjega leta. Zanj se utegneta najprej ogreti Motorola in Xiaomi, takoj zatem pa naj bi sledili še drugi večji proizvajalci pametnih mobilnih telefonov.

Kmalu na voljo prenosna igralna konzola PlayStation?

Sony se je že pred leti odpovedal trgu prenosnih igralnih konzol. Zadnja Sonyjeva prenosna konzola je bila PlayStation Vita, predstavljena leta 2011. Srce igralne konzole PlayStation Vita sta

predstavljala štirijedrni procesor ARM Cortex A9 in zmogljiv grafični čip PowerVR SGX. Tekoče poganjanje iger je omogočalo 512 megabajtov sistemskega pomnilnika. Za prikazovanje slik je bil na voljo večtočkovni na dotik občutljivi zaslon s 5-palčno oziroma 12,7-centimetrsko diagonalo in ločljivostjo 960 x 544 točk. Čeprav je bila prenosna igralna konzola PlayStation Vita dovolj zmogljiva tudi za poganjanje najzahtevnejših mobilnih iger, se med ljubitelji iger ni prijala. Podjetju Sony zato ni preostalo drugega, kot da jo umakne iz prodaje. Ker pa je zanimanje za prenosne igralne konzole ponovno v porastu, so se na spletu pojavile govorice, da naj bi Sony ponovno poživil trg prenosnih konzol. Novost bi bila neposredna konkurenca priljubljeni prenosni konzoli Nintendo Switch in pred kratkim predstavljeni konzoli Valve Steam Deck.

O omenjeni prenosni konzoli Sony PlayStation je trenutno znanega bolj malo. Po vsej verjetnosti bo novost temeljila na osnovi procesorja Ryzen 7 6800U, opremljenega z vgrajeno grafično kartico Radeon 680M, ki je kos najzahtevnejšim nalogam in je dovolj zmogljiva za poganjanje konzolnih iger PlayStation 5 z nižjimi grafičnimi nastavitvami in v ločljivosti 720p.

Pomnilniška kartica microSD velikosti 1,5 terabajta

Inženirji podjetja Micron Technology so zavihali rokave in pripravili nadvse zmogljivo pomnilni-

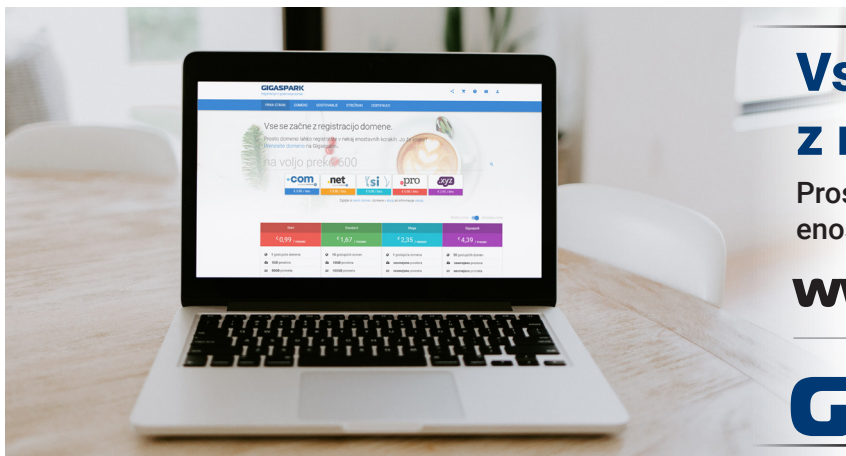
ško kartico microSDXC družine i400. Novost bo zlahka prepričala tudi najzahtevnejše uporabnike, saj za shranjevanje podatkov ponuja največ prostora doslej – kar 1,5 terabajta.

Pomnilniška kartica microSD s prodajno oznako Micron i400 je pričakovano nadvse zmogljiva, primarno pa je namenjena nadzornim kameram. Zato ne preseneča, da jo lahko uporabljamo za shranjevanje videoposnetkov 24/7, skupno pa naj bi nanjo lahko shranili za do pet let videoposnetkov, seveda odvisno od kakovosti snemanja. Novost bo na voljo tudi v drugih različicah, in sicer v 64, 128, 256 in 512-gigabajtni ter v terabajtni različici. Nova pomnilniška kartica Micron i400 nam bo zagotovo dolgo in dobro služila, saj ima zjamčenih kar dva milijona ur delovanja brez napak.

Trenutno še ni znano, koliko bo treba za omejene pomnilniške kartice odšteti, podjetje pa še ni razkrilo niti hitrosti zapisa in branja podatkov.

Premijski Telegram za slabe štiri evre mesečno

Storitev Telegram je priljubljena tako med uporabniki pametnih mobilnih telefonov kot tudi osebnih računalnikov. Mesečno jo aktivno uporablja več kot 600 milijonov uporabnikov, zato ne preseneča, da je priljubljena aplikacija neprestano deležna manjših in večjih posodobitev. Ker pa nekateri v aplikaciji ne želijo oglasov, je bil že skrajni čas za radikalne spremembe na tem

Vse se začne z registracijo domene.

Prosto domeno lahko registrirate v nekaj enostavnih korakih. Jo že imate?

www.gigaspark.com

GIGASPARK

področju. Telegram je namreč uradno najavil razpoložljivost premijskega paketa – Telegram Premium. Gre za to, da uporabniki v zameno za mesečno naročnino priljubljeno storitev uporabljajo brez vmesnih oglasov, deležni pa so še nekaterih zanimivih ugodnosti.

Uporabniki plačljive storitve Telegram Premium bodo torej pridobili dostop do številnih novih možnosti, kot so nalaganje datotek večjih velikosti pri večjih hitrostih in pošiljanje daljših besedil. Plačljivi paket za Telegram je že na voljo, za uporabo novosti pa bo treba mobilno aplikacijo Telegram prenesti neposredno s spletne strani podjetja, in sicer na povezavi telegram.org. Nova storitev na srečo ni pretirano draga. Mesečna naročnina na Telegram Premium znaša 3,99

evra. Uporabnik lahko naročnino sklene takoj, ko namesti aplikacijo na mobilno napravo Android. Celoten postopek namestitve je relativno enostaven.

Super kompakten računalnik Gigabyte za najzahtevnejše

Podjetje Gigabyte je predstavilo nadvse zanimiv kompakten namizni računalnik družine AORUS. Ta bo navdušil predvsem tiste, ki pri delu prisegajo na zmogljive računalnike kompaktne oblike in grafično zahtevne računalniške igre.

Inženirji so kompaktneža s prodajno oznako AORUS Model S namreč opremili z zmogljivo grafično kartico Nvidia GeForce RTX 3070. Gigabyte AORUS Model S meri zgolj 190 x 189 x 400 milimetrov. Kljub temu je novost opremljena tako z zmogljivo grafično kartico Nvidia GeForce RTX 3070 kot s procesorjem Intel Core i7-12700K. Celoto zaključuje še osnovna plošča s sistemskim naborom Intel Z690 Express, 32 gigabajti sistemskega pomnilnika DDR5-4800 in pogonom Solid State kapacitete dveh terabajtov. Celoto napaja napajalnik 80 Plus (Gold) električne moči 750 vatov.

Retro računalnik Commodore 64x na Kickstarterju

Vsi ste zagotovo že slišali za legendarni računalnik Commodore 64, ki se je uveljavil že daljnega leta 1982, čez nekaj let pa je prejel naziv najbolje prodajane naprave v zgodovini. Računalnik Commodore 64 lahko štejemo za predhodnika osebnih računalnikov, ki so ga s trga izpodrinili predvsem na račun operacijskega sistema in boljše grafike. Za tiste čase izredno napreden računalnik je po vsem svetu kupilo

DIGITALNA PISARNA S POUDARKOM NA VARNOSTI

Danes podjetje potrebuje digitalno pisarno, v kateri si lahko zaposleni izmenjujejo dokumente, komunicirajo in so učinkoviti. Časi, ko smo bili vsi v pisarnah na enem mestu, se poslavljajo.

- Nič več šuma v komunikaciji
- Bodite na tekočem s svojo ekipo v realnem času za časovno učinkovito upravljanje nalog
- Dostopajte do SimpOffice kjer koli na svetu – ne glede na to, ali delate od doma, v pisarni ali kjer koli drugje
- Ne izgubljajte časa z iskanjem nalog, naj to naredi SimpOffice namesto vas

Podjetje 3SIGMA d.o.o. vsakomur omogoča dvotedenski brezplačni preizkus rešitve SimpOffice.
www.simpoffice.si

skoraj 20 milijonov uporabnikov. Zaradi vsega naštetega pa je danes še vedno priljubljen. Odločitev računalniških zanesenjakov, da retro namiznemu računalniku ponovno ponudijo priložnost, zato ne preseneča. To so storili v okviru projekta na zagonskem portalu Kickstarter. Računalniški sistem Commodore 64x je sicer sodoben računalniški sistem v ohišju legendarnega računalnika.

Novost bo na voljo v treh različicah. Osnovna različica »Barebone« je brez dodatkov, uporabljala pa se bo lahko tudi v vlogi običajne tipkovnice. Različica »Extreme« je združljiva tako z operacijskim sistemom Windows 11 kot z odprtokodnim sistemom Linux. Najzmogljivejša različica »Ultimate« pa je namenjena igranju računalniških iger. Računalniški sistem Commodore 64x bo na voljo v osmih barvnih odtenkih, zato boste brez težav našli takšnega, ki vam bo najbolj ustrezal.

Čeprav so avtorji računalniškega sistema Commodore 64x zahtevali le okoli 29 tisoč evrov, so jih v nekaj dneh zbrali kar 105 tisoč. Za nakup sistema »Barebone« je treba odšteti do 131 evrov, za model »Extreme« do 441 evrov, za različico »Ultimate« pa do 1.060 evrov.

Windows 8.1 ostaja še brez varnostnih popravkov

Programerji podjetja Microsoft so 17. oktobra 2013 najavili razpoložljivost težko pričakovane

nadgradnje za operacijski sistem Windows 8. Šlo je seveda za operacijski sistem Windows 8.1. Poleg gumba Start je nadgradnja prinesla še vrsto drugih uporabnih novosti, odzivi prvih uporabnikov pa so bili nadvse pozitivni.

Operacijski sistem Windows 8.1 je uporabnikom osebnih računalnikov prinesel možnost prilagajanja ikon, spletni brskalnik Internet Explorer 11, izboljšan iskalnik Bing, orodje za napredno upravljanje z uporabniškimi računi, poleg tega pa tudi možnost uporabe Skypa ob zaklenjenem računalniku, izboljšano tipkovnico za zaslone na dotik, številne posodobljene aplikacije in še

mного več. Zdaj pa je prišel čas za slovo. Microsoft je operacijskemu sistemu Windows 8.1 splošno podporo sicer odrekel že leta 2018. Od 10. januarja 2023 pa bo operacijski sistem Windows 8.1 ostal še brez varnostnih popravkov, zato bodo tisti uporabniki, ki se operacijskemu sistemu Windows 8.1 še niso odrekli, bolj kot ne prepuščeni nemilosti spletnih kriminalcev. Uporabniki, ki bodo želeli preiti na Windows 10 ali Windows 11, pa tega ne bodo mogli storiti brezplačno, ampak bodo morali zanj kupiti licenco.

Pripravite se na vrhunske zaslone za ljubitelje iger

Pri podjetju AUO so se odločili za pripravo, po mnenju mnogih, ene najboljših matrik za igrarske računalniške zaslone. Frekvenca osve-

ževanja računalniškega zaslona nedvomno ključno vpliva na igralne sposobnosti igračarja. Večja frekvenca osveževanja in manjši zakasnitveni čas pomenita boljši izid pri igranju računalniških iger. In tega se pri AUO dobro zavedajo. Novi zaslon z matriko podjetja AUO se bo namreč ponašal s frekvenco osveževanja 540 hercev (540 Hz). Tako bodo zagotovo tudi najzahtevnejše igre prikazane kristalno čisto. Celoto bo AUO po vsej verjetnosti zapakiral v zaslon z 68,6-centimetrsko oziroma 27-palčno diagonalo in ločljivostjo Full HD. Odzivni čas novosti naj bi znašal zgolj okoli ene milisekunde.

Pri tem velja omeniti, da bo za polno koriščenje zmogljivosti novega zaslona treba počakati na prihod novih grafičnih kartic podjetij Nvidia in AMD, saj trenutne niso dovolj zmogljive. GeForce RTX 3090 Ti v navezi s procesorjem Intel Core i9-12900K in sistemskim pomnilnikom DDR5 kapacitete 32 gigabajtov zmore prikazati na primer do 350 sličic na sekundo oziroma precej manj v primerjavi z zmoglostmi novega zaslona podjetja AUO.

15 let iPhona - telefona, ki je sprožil revolucijo

Konec junija 2007 je na trg prispel mobilni telefon, ki je dobesedno spremenil naš način življenja. Govorimo seveda o prvem Applovem pametnem telefonu iPhone, ki je na račun svoje uporabnosti in revolucionarnih možnosti takoj postal uspešnica, njegovi nasledniki pa so med uporabniki storitev mobilne telefonije prav tako izjemno priljubljeni.

Prvi iPhone je deloval kot klasičen trifrekvenčni mobilnik, omogočal je brezplačno spletno telefoniranje ter cenejše pogovore v mobilna in stacionarna omrežja. Bogate večpredstavnostne funkcije iPhona so uporabniki lahko izbirali na 8,9-centimetrskem oziroma 3,5-palčnem zaslonu LCD ločljivosti 320 x 480 slikovnih točk, občutlji-

PRIDOBITE POTRDILO

POSTANITE
NADZORNIK!

1.–15. junij 2022

Planet GV, Ljubljana

→ www.postaninadzornik.si

Nov zaslon za cenejše prepogljive telefone

Prepogljivi pametni telefoni Android so med uporabniki mobilne telefonije vzbudili veliko zanimanja. Težava pa je v tem, da so za mnoge še vedno predragi. Poleg tega naj bi bili nekateri precej krhki pri zlaganju in odpiranju, a se na prave skupaj s tehnologijo vendarle izboljšujejo, zato večina resnih akterjev vidi v tem veliko priložnost.

V drugi polovici letošnjega leta so oziroma bodo vodilni proizvajalci pametnih mobilnih telefonov za uporabnike pripravili številne izdelke, ki

bodo bolj kakovostni in cenejši v primerjavi s trenutnimi modeli. Pri Samsungu so prepričani, da so s pripravo povsem novega zaslona naredili velik korak naprej: izdelava novega zaslona je namreč precej cenejša v primerjavi z obstoječimi rešitvami, kar bo posledično prineslo cenejše prepogljive telefone.

Medtem ko običajni zasloni prepogljivih telefonov Android temeljijo na osnovi stekla, nov zaslon podjetja Samsung uporablja tehnologijo (OCA – Optically Clear Adhesive). Gre za nekakšen prosojni "lepilni trak", ki je bolj enostaven in cenejši. Poleg tega omogoča hitrejšo proizvodnjo, kar še dodatno pripomore k nižji končni ceni izdelka.

Pri podjetju Samsung so že naročili vso potrebno opremo za izdelavo cenejših zaslonov. Takoj zatem bo sledila poskusna faza izdelave mobilnih naprav. Če bo šlo vse po načrtih, bomo cenejše prepogljive telefone lahko kupili kmalu.

Kar 64 terabajtov prostora na eni kartici PCIe

Prostora za shranjevanje podatkov ni nikoli dovolj, prostor na pogonih Solid State pa še vedno

vem na dotik. Programsko opremo je poganjala prilagojena različica operacijskega sistema Mac OS X.

Zajemanju nepozabnih trenutkov je bila namenjena digitalna kamera ločljivosti 2 milijonov slikovnih točk. Brežžičnost je bila zagotovljena s povezavami EDGE, Wi-Fi in Bluetooth. Enopolnjenje zmogljive baterije je zadoščalo za 5 ur telefonskih pogovorov in 16 ur poslušanja priljubljene glasbe. Telefon je zlahka zlezel v žep, saj je meril 11 x 6 x 1 centimetrov, tehtal pa 135 gramov. Naprodaj je bil v dveh različicah, in sicer s štirimi in osmimi gigabajti vgrajenega pomnilnika, ki ga ni bilo mogoče razširiti s pomnilniško kartico.

www.NOTESNIKI.si

SPECIALIZIRANA RAČUNALNIŠKA TRGOVINA Z VAMI ŽE OD 2003

Verjetno največja izbira LENOVO računalniških sistemov v Sloveniji!

Procesor: Intel Core i5 1135G7

RAM: 16 GB DDR 4 spomina

Trdi disk: 512GB SSD M.2

Velikost zaslona: 14"

Ločljivost zaslona: 1920 x 1080

Grafika: Intel Iris Xe Graphics

OS: Microsoft Windows 10/11 Pro

Garancija: 3 leta

Jezik tipkovnice: SLO

Lenovo ThinkPad T14s Gen2

1699 EUR z DDV

Naročnik oglasa: Geri Computer d.o.o., Titova cesta 49, 2000 Maribor, Slovenija, TEL.: 051 444 252
Ponudba velja do razprodaje zalog! Cene so v EUR z DDV. Poštšina nad 400 EUR z DDV po Sloveniji je gratis.

ni kos zahtevam najzahtevnejših uporabnikov. Zato ne preseneča, da vodilni proizvajalci trdih diskov kot po tekočem traku pripravljajo vse bolj zanimive izdelke. Kljub temu so pri podjetju Sabrent s pripravo novega izdelka dokazali, da je mogoče kapaciteto pogonov Solid State enostavno povečati.

Inženirji podjetja Sabrent so pripravili PCIe kartico s prodajno oznako Rocket 4 Plus Destroyer 2. Novost podpira pogone Solid State M.2 formatov 2240, 2260 in 2280 do skupne kapacitete 64 terabajtov. In to vse v sklopu ene reže PCIe. Novost sicer temelji na osnovi plošče RAID SSD7540 PCIe 4.0 x16 podjetja High Point in preklopnika PEX od Broadcom PCIe 4.0 x8. Celota omogoča enostavno upravljanje z razpoložljivim prostorom in podpira vse različne konfiguracije RAID.

Pomnilniška kartica Sabrent Rocket 4 Plus Destroyer 2 je namenjena najzahtevnejšim sistemom, zato seveda ni poceni. Za nakup kartice Sabrent Rocket 4 Plus Destroyer 2 s 64 terabajti prostora je namreč treba odšteti kar preračunanih 15.200 evrov.

Vrhunski MediaTek Dimensity 9000+

MediaTek na področju procesorjev za mobilne naprave, ki poganjajo operacijski sistem Andro-

id, s kakovostnimi izdelki in nižjimi cenami v primerjavi s konkurenčnim podjetjem Qualcomm, pridobiva vse večji tržni delež. Zato ne preseneča, da je MediaTek po številu prodanih mobilnih procesorjev nedavno prehitel konkurenčno podjetje Qualcomm.

Kot kaže, ima MediaTek še velike načrte, saj je pred kratkim predstavil nadvse zanimiv model mobilnega procesorja družine Dimensity. Gre za procesor Dimensity 9000+, izdelan s pomočjo napredne 4-nanometriške tehnologije. Mobilni procesor MediaTek Dimensity 9000+ za preračunavanje podatkov ponuja osem procesorskih

sredic. Na voljo so zmogljivo jedro ARM Cortex-X2 frekvence 3,2 gigaherca, štiri energijsko varčna jedra Cortex-A510 in tri procesorska jedra za običajne računske naloge ARM Cortex-A710. Grafičnim vsebinam je v navezi z umetno inteligenco kos nadvse zmogljivo vgrajeno grafično jedro ARM Mali-G710MP10 MC10.

Mobilni procesor MediaTek Dimensity 9000+ pričakovano podpira mobilna omrežja 5G in brezžično povezavo Wi-Fi 6E. Seveda so dodali tudi podporo za brezžično povezovanje Bluetooth 5.2. Poleg tega nudi podporo za zaslone FullHD+ do frekvence 180 hercev in za zaslone WQHD+ do frekvence 144 hercev. Podpira še sistemske pomnilnike LPDDR5X in slikovna ti-

pala digitalnih fotoaparátov do ločljivosti 320 milijonov slikovnih točk. Pametni mobilni telefoni, opremljeni s procesorjem MediaTek Dimensity 9000+, bodo po vsej verjetnosti srednjega in morda visokega cenovnega razreda, zanj pa se je že ogrel Xiaomi.

Zanimiva Nokia G11 Plus: tri dni brez skrbi?

Podjetje HMD Global je pripravilo nov telefon – Nokio G11 Plus, ki izstopa po dolgi avtonomiji delovanja in po večletnem jamstvu za prejetje posodobitev operacijskega sistema Android.

Nokia G11 Plus se lahko pohvali z dodatnimi varnostnimi posodobitvami za zaščito pomembnih podatkov. Zagotovljena je triletna posodobitev mobilnega operacijskega sistema Android. Baterija kapacitete 5.000 miliamper ur velja za eno boljših lastnosti tega telefona. Podpira tudi hitro polnjenje. Proizvajalec obljublja impresivne tri dni delovanja z enim polnjenjem, kar je kot nalašč za tiste, ki želijo dan preživeti brez

15. OTROŠKI BAZAR

Organizator:
PROEVENT

POPOLNO DRUŽINSKO DOŽIVETJE

WWW.OTROSKIBAZAR.SI

9.–11. SEPTEMBER 2022
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE, LJUBLJANA

Vzporedno tudi sejem
NARAVA-ZDRAVJE

skrbi in razmišljanja o tem, koliko baterije jim je ostalo. Seveda pa je čas trajanja baterije odvisen od mnogih dejavnikov, predvsem pa od samega načina uporabe telefona. Nokia G11 Plus se ponaša tudi s povsem novo obliko, ki je tanjša in bolj ergonomična od predhodnikov. Nova zasnova, izdelana iz močnega polikarbonata, časti vzdržljivost in nordijsko odličnost, obenem pa prinaša osvežen videz. Strojna oprema obsega mobilni procesor Unisoc T606, 4 gigabajte sistemskega pomnilnika in 64 gigabajtov prostora za shranjevanje podatkov.

Nokia G11 Plus je seveda opremljena tudi za fotografiranje. Glavna kamera premore ločljivost 50 milijonov slikovnih točk. Piko na i doda še zaslon s 6,5-palčno oziroma 16,5-centimetrsko diagonalo. Frekvenca osveževanja zaslona znaša spodobnih 90 hercev. Maloprodajna cena novosti ni bila razkrita, glede na specifikacije pa bo zagotovo šlo za cenovno dostopen model.

Tudi Microsoft z lastno prenosno igralno konzolo?

Pri podjetju Valve Corporation so s pripravo igralne konzole Steam Deck dokazali, da so

lahko tudi tovrstne konzole kos zahtevnim igrčarjem. Novost namreč temelji na osnovi zmogljivega, a energijsko varčnega procesorja AMD Zen 2 s štirimi fizičnimi jedri in osmimi navideznimi sredicami z osemjedrno grafično kartico AMD RDNA 2. Na voljo je še 16 gigabajtov hitrega sistemskega pomnilnika RDNA 2. Ima 17,8-centimetrski oziroma 7-palčni zaslon ločljivosti 1.280 x 800 slikovnih točk. Hitrost osveževanja slike je 60 hercev. Vse igre na novi konzoli delujejo pri vsaj 30 sličicah na sekundo, kar zagotavlja izjemno uporabniško izkušnjo.

Kot kaže, o podobni igralni konzoli razmišljajo tudi pri podjetju Microsoft. Tu naj bi šlo za prenosno konzolo Xbox Series Y, ki se bo nekoliko razlikovala od obstoječih rešitev. Pri tem bo ključno vlogo igrala oblaka storitev

Xbox Cloud Gaming, ki je že nekaj časa na voljo uporabnikom osebnih računalnikov, mobilnih naprav in konzol Xbox. Ključna prednost igrčarske storitve Xbox Cloud Gaming pa je v tem, da iger ni treba namestiti, ampak jih lahko takoj igramo v pretočnem načinu. Več informacij o prenosni igralni konzoli Microsoft Xbox Series Y ni na voljo, saj je še vedno v zgodnji razvojni fazi. Na trgu so na voljo izjemno zmogljive strojne komponente, ki pri delovanju porabijo malo energije, zato ne dvomimo, da bo šlo za vrhunsko napravo, namenjeno sprostivni.

Asus presenetil s super kompaktnim računalnikom

Ker procesorji Intel 11. generacije še vedno ponujajo odlično razmerje med zmogljivostjo in porabo električne energije, je Asus na njihovi osnovi pripravil zanimiv kompaktni osebni računalnik z oznako MiniPC PN63-S1. Osnovna različica je opremljena s procesorjem Core i5-11300H, zato ni bojazni, da bi računalniku prehitro zmanjkalo moči. V procesor vgrajena grafična kartica Intel Iris Xe je kos zaslonom do ločljivosti 5K.

Namizni računalniki MEGA

z vgrajenimi Intel® Core™ procesorji in grafičnimi karticami nVidia RTX30

MEGA.
www.mega.je

12th Gen Intel® Core™ processor

E-misija d.o.o., Ljubljanska cesta 21d, 1241 Kamnik, tel.: 01 830 35 32

Vnovčite lahko Digitalni bon '22

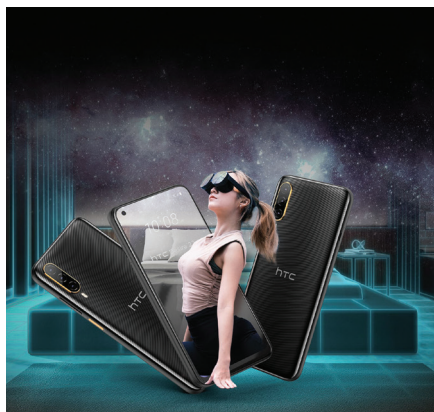
Asus MiniPC PN63-S1 se ponaša z zanimivo strojno opremo, ki obsega do največ 64 gigabajtov sistemskega pomnilnika DDR4 in podatkovni medij M.2 PCI-E 4.0. Na voljo je še bogata paleta povezav, in sicer WiFi 6E, Bluetooth 5.2 in LAN 2.5G Intel. Odlično so poskrbeli tudi za bogato paletu priključkov, vključno z vmesnikom Display Port 1.4. V računalniku najdemo še vmesnike USB 3.2, HDMI, Mini DP in seveda 3,5-milimetrski priključek za slušalke. Novost lahko za nameček pritrdimo celo na zadnjo stranico zaslona.

Zanimivi Asus MiniPC PN63-S1 je pri delovanju tih in tudi relativno poceni. Vstopna različica je vrednotena na 499 evrov. Novost je že mogoče kupiti preko uradne spletne strani podjetja Asus, na voljo pa je tudi v izbranih spletnih trgovinah.

HTC Desire 22 Pro za ljubitelje navidezne resničnosti

Podjetje HTC je postalo nepomembno na področju pametnih mobilnih telefonov. Kot kaže, pa bi se nekdaj uspešno podjetje lahko vrnilo, in sicer s cenovno relativno ugodno napravo. Gre za HTC Desire 22 Pro, cenovno ugoden pametni telefon, ki obljublja veliko, namenjen pa je predvsem največjim ljubiteljem navidezne resničnosti.

HTC Desire 22 Pro je namreč opremljen z napredno programsko opremo Viverse, ki je pisana na kožo očalom za navidezno resničnost – predvsem očalom VR Vive Flow. Telefon ima celo namensko aplikacijo za upravljanje z viri NFT (ang. non-fungible token) oziroma nezamenljivimi žetoni in drugimi digitalnimi viri. Programski opremi Vive Market in Vive Wallet pa nam bosta v pomoč pri izmenjavi digitalnih valut Ethereum in Polygon. HTC Desire 22 Pro ima vgrajeno tudi zanimivo strojno opremo:

procesor Qualcomm Snapdragon 695 5G, zaslon s 16,8-centimetrsko oziroma 6,6-palčno diagonalo in ločljivostjo 2.412 x 1.080 slikovnih točk, mobilni operacijski sistem Android 12, 8 gigabajtov sistemskega pomnilnika in vgrajeni pomnilnik s 128 gigabajti prostora, ki ga lahko dodatno razširimo s pomočjo pomnilniške kartice microSD, zato ni bojazni, da bi ostali brez razpoložljivega prostora za podatke. Novi HTC Desire 22 Pro je, kot smo pri telefonih vajeni, namenjen tudi zajemanju fotografij. Opremljen je z glavno kamero ločljivosti 64 milijonov slikovnih točk ter s pomožnima kamerama ločljivosti 13 in 5 milijonov slikovnih točk. Za opravljanje spletnih konferenc je na voljo kamera ločljivosti 32 milijonov slikovnih točk. Dovolj dolgo avtonomijo delovanja mu zagotavlja baterija kapacitete 4.520 miliamper ur. Zanimivi HTC Desire 22 Pro je zaenkrat naprodaj samo v tujini, zanj pa je v prosti prodaji treba odšteti preračunanih 381 evrov.

Zamenljive baterije za električne avtomobile prihajajo v Evropo

Čeprav lahko določene električne avtomobile napolnimo že precej hitro, težava nastane, ko se

z električnim avtomobilom odpravimo na res dolgo pot. Zato so pri podjetju NIO že pred časom predstavili inovativno zamisel sistema izmenljivih baterij. To v praksi pomeni, da bi napredni sistem v zgolj nekaj minutah iz avtomobila samodejno odstranil obstoječo baterijo in jo nadomestil s povsem napolnjeno. Električnemu vozilu bi torej avtonomijo zagotovili v enakem času, kot ga danes potrebujemo za polnjenje vozil na fosilna goriva. Podjetje NIO je prve tovrstne postaje za zamenjavo baterij postavilo na Kitajskem, namenjene pa so njihovem električnemu terenskem vozilu SUV ES8. Kmalu naj bi podobne postaje namestili tudi v Nemčiji in nato postopoma še v preostalih evropskih državah. Podjetje NIO je sicer na Kitajskem postavilo že skoraj tisoč sistemov za menjavo baterij električnih avtomobilov. Nedavni podatki kažejo, da so zamenljive baterije med uporabniki električnega terenskega vozila NIO SUV ES8 izjemno priljubljene. Samo aprila letos je bilo v avtomobilih na ta način zamenjanih okoli 8 milijonov baterij. Le dva meseca kasneje pa se je število menjav baterij povzpelo na 10 milijonov – in to na zgolj eni postaji. Izjemen dosežek je bil dosežen na polnilnem mestu Weilai Power Station v Šanghaju. Poznavalci so prepričani, da bodo podoben uspeh zamenljive baterije beležile tudi v evropskem prostoru.

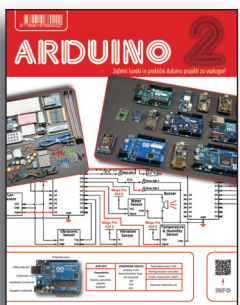

Se zavedate efektov ESG na vaše poslovanje?

Obvladujete efekte geopolitičnih tveganj?

Razmišljate o posledicah poslovno-finančnih ukrepov?

<https://financnipetki.dashofer.si/>

ARDUINO 2
NOVA
KNJIGA

Začetni koraki
in praktični
Arduino
projekti
za vsakogar!

<https://svet-el.si/literatura>

Asus ROG Phone 6 za ljubitelje mobilnih iger

Ker mobilne računalniške igre postajajo grafično vse bolj zahtevne, ne preseneča, da temu sledijo tudi igričarski pametni mobilni telefoni. Med vsemi posebej izstopata pametna mobilna telefona Asus ROG Phone 6 in ROG Phone 6 Pro, ki sta bila razkrita pred kratkim. Temeljita na osnovi zmogljivega mobilnega procesorja Qualcomm Snapdragon 8+ Gen 1 in sta opremljena z do 18 gigabajti sistemskega pomnilnika LPDDR5.

Za shranjevanje podatkov imata Asus ROG Phone 6 in ROG Phone 6 Pro na voljo 256 oziroma 512 gigabajtov vgrajenega pomnilnika. Piko na i daje še zaslon AMOLED s 6,8-palčno oziroma 17,3-centimetrsko diagonalo, ločljivostjo 2.448 x 1.080 slikovnih točk in frekvenco osveževanja 165 hercev. Model ROG Phone 6 Pro se ponaša še z mini-aturnim zaslonom na zadnji strani in z dvema fizičnima tipkama za igranje iger. Igranje najzahtevnejših mobilnih iger je z njim pravi užitek. Za zajem fotografij pametna mobilna telefona Asus ROG Phone 6 in ROG Phone 6 Pro razpolagata s kakovostno glavno kamero ločljivosti 50 milijonov slikovnih točk. Za opravljanje videokonferenc pa je na voljo spletna kamera ločljivosti 12 milijonov slikovnih točk. Dovolj dolgo avtonomijo

delovanja zagotavlja baterija kapacitete 6.000 miliamper ur s tehnologijo hitrega polnjenja zmogljivosti 65 vatov. Na vgrajenem pomnilniku je seveda nameščen Android 12. Pametna mobilna telefona Asus ROG Phone 6 in ROG Phone 6 Pro nista poceni. Za vstopno različico (12GB/256GB) je namreč treba odšteti preračunanih 1.100 evrov. Naprednejša različica (16GB/512GB) je vrednotena na okoli 1.200 evrov. Najzmogljivejša različica Pro (18GB/512GB) pa je vrednotena na kar 1.400 evrov.

Stanje dobavnih verig bo vplivalo tudi na ceno iPhonea

Applovi dobavitelji opozarjajo na vse višje stroške. Eden od dobaviteljev družbe TSMC, ki izdeluje vse Applove čipe za iPhone in iPade, pravi, da je moral svoje cene podvojiti. Opozorili so, da se utegnejo cene še naprej zviševati. Opozorilo prihaja s strani japonskega dobavitelja kemikalij Showa Denko K. K., ki pravi, da bo predvidoma še dodatno zvišal cene, "saj se spopada s številnimi gospodarskimi izzivi, s katerimi se sooča 550 milijard dolarjev vredna industrija polprevodnikov". Bloomberg poroča, da je

bilo letos zaradi motenj v času virusa Covid-19, vojne v Ukrajini in padca jena "že vsaj deset povišanj cene". Glavni finančni direktor Hideki Somemiya je v intervjuju za Bloomberg News povedal, da se položaj do prihodnjega leta verjetno ne bo izboljšal. Somemiya je dejal, da je bilo podjetje "prisiljeno drastično povečati stroške, ki jih prenaša na stranke" in navedel, da podjetje zdaj od svojih strank zahteva "dvakrat višji znesek" od predvidenega.

Bloomberg poroča, da dobavitelj "pričakuje, da bo še naprej dvigoval cene in zmanjševal neren-tabilne linije izdelkov". Kot smo že omenili, je Showa Denko eden od dobaviteljev družbe TSMC, ki izdeluje vse čipe, ki poganjajo najboljše Applove telefone iPhone, od iPhonea 12 in iPhonea 13 do prihajajočega iPhonea 14, ki bo po napovedih vključeval zmogljivostni preskok predvsem za kupce serije "Pro". Posledica vseh teh sprememb cen je, da bodo tudi podjetja, kot je Apple, sčasoma začela čutiti posledice, saj se bodo še bolj povečali stroški dobave in komponent za naprave, kar se bo morda na koncu preneslo na kupce. Na nekaterih trgih smo ta trend že opazili. Prejšnji teden je Apple na Japonskem nenadoma zvišal cene nekaterih modelov iPhonea 13 in iPada za 20 % ali več, da bi se spopadel s pritiskom, ki ga povzroča močan tečaj jena.

OTS 2022

25. konferenca sodobne informacijske tehnologije in storitve

Maribor, 7. in 8. september

LETOŠNJE AKTUALNE TEME

Rešitve na osnovi umetne inteligence in velepodatkov
Mikrostoritvene in brezstrežniške arhitekture
Digitalne denarnice
Zmožnosti tehnologije veriženja blokov
Poslovna inteligenca
Podatkovni tokovi
Kibernetska varnost
Spletne, mobilne in oblačne informacijske rešitve
Odprtokodne rešitve

PRIJAVA IN INFORMACIJE

dr. Tina Beranič
02/220 7354
ots@um.si

<https://www.ots.si>

ORGANIZATOR

Fakulteta za elektrotehniko,
računalništvo in informatiko

INŠTITUT ZA
INFORMATIKO

GENERALNI POKOVITELJ

inova IT

4G, LTE, LTE-A in 4G+: kakšna je razlika?

ZAKAJ GOVORIMO O 4G MREŽNEM STANDARDU, ČE PA NEKATERI UPORABNIKI ŽE UPORABLJAJO 5G OMREŽJE?

4G omrežje bo prej ali slej prepustilo svoj prestol 5G omrežju, ki bo z nadaljnjim razvojem na vseh področjih prehitelo starejši mrežni standard. Za zdaj pa večino potrošnikov, še posebej lastniki pametnih telefonov, ostaja na 4G omrežnem standardu. Ali gre za LTE, mogoče 4G LTE ali pa LTE-A? Ali ni to vse enako? Pogosto se izrazi uporabljajo kot sopomenke, predvsem LTE in 4G, vendar obstaja nekaj ključnih razlik. Razvoj 4G omrežja še danes povzroča veliko zmede, skozi leta pa so se pojavile prej omenjene oznake, ki še danes poskrbijo za veliko neskladij.

Kako to vpliva na potrošnike? Ali morajo res vedeti, kaj pomeni HSPA+, WiMax, LTE in podobno? Če želite vedeti, na katere hitrosti se v praksi zanašate na pametnih napravah, potem ostanite z nami in izvedeli boste, katere so razlike med različnimi standardi.

KAJ JE 4G? KAJ POMENI LTE?

3G, na katerega smo že skorajda pozabili, je bil predstavljen leta 2001. Namenjen je bil standardizaciji omrežnega protokola, kar je pomenilo, da so uporabniki lahko dostopali do podatkov s katere koli lokacije na svetu, saj so bili »podatkovni paketi«, ki poganjajo spletno povezljivost, standardizirani. To je bil tudi trenutek, ko so storitve mednarodnega gostovanja prvič postale povsem realna možnost. Razumljivo so se v primerjavi s 2G povečale tudi hitrosti prenosa podatkov, kar je privedlo do uvedbe

novih storitev, kot so videokonference, pretakanje videa in VoIP (Skype in podobni programi). 4G je četrta evolucija tehnologija mobilnega omrežja. Prvi standardi so bili sprejeti 2008, leto kasneje pa je začela delovati prva 4G storitev v Stockholmu in Oslu. Ker hitrosti niso ustrezale postavljenim 4G standardom, je bila storitev označena kot LTE (Long-term Evolution). To pomeni, da je LTE počasnejši od »predlaganih« hitrosti 4G omrežja, a še vedno občutno hitrejši od 3G.

Nezahtevni uporabniki v večini primerov ne bodo opazili razlike med 4G in LTE. Pogosto ju uporabniki uporabljajo tudi kot sopomenke, čeprav je med njima kar nekaj razlik. Danes ko smo na robu splošne uvedbe 5G omrežja, je razumljivo, da ima večina razvitih držav po svetu dostop do standardiziranega 4G omrežja. Operaterji oziroma ponudniki komunikacijskih storitev uporabljajo več oznak za ločevanje med LTE in 4G. Nekateri uporabljajo LTE+, LTE-A ali pa tudi 5GE.

TEŽAVE PRI ODLOČANJU O STANDARDIH 4G IN LTE

Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU) je 4G standarde postavila leta 2008, ponudniki storitev pa so potrebovali veliko dlje časa, da so vzpostavili infrastrukturo in omrežja, ki so ustrezala uradnim standardom. Prehod s 3G na 4G je bil velik tehnološki dosežek in še večja ovira za operaterje, ki so potrebovali več nad-

gradenj omrežja in ne samo en večji preskok, da so prišli do pravega 4G omrežja.

Težava pri vzpostavljanju brezžičnih standardov je večplastna. Standardi niso strogo nadzorovani. ITU nima nadzora nad delovanjem operaterjev. Prehod s starega standarda na novega se ne zgodi čez noč. Traja lahko tudi več let, da omrežja izpolnijo pričakovanja potrošnikov. Nekaj podobnega lahko opazimo pri uvedbi 5G omrežja. V sterilnem okolju le-ta lahko doseže občutno višje hitrosti kot 4G, v praksi pa na zmogljivost omrežja vpliva več dejavnikov.

Tu nastopi LTE. Strogo gledano ne gre za tehnični standard, kot na primer 4G, ampak za sredstvo, s katerim so se operaterji uskladili z uradno specifikacijo za 4G omrežja. Večina trgov 4G LTE je že izven te faze uvajanja. Pojavi se le v območjih z manj razvito infrastrukturo. Prav tako je pogosta rezerva za območja s slabo pokritostjo 4G.

Prva generacija 4G tehnologije, kot sta Mobile WiMAX in HSPA+, se ni v celoti ujemala z uradnimi specifikacijami, vendar se je še vedno oglaševala kot tehnologija 4G. ITU je oktobra 2010 končal z oceno šestih različnih 4G kandidatov. LTE-Advanced (LTE-A) in WirelessMAN-Advanced (WiMax Release 2) so označili kot tehnologiji, ki ustrezata IMT-Advanced tehnologiji, in začela se je doba pravega 4G omrežja. Vseeno pa so bile HSPA+, WiMax in druge tehnologije z oznako LTE definirane kot 4G, čeprav niso ponujale celotnega nabora funkcij, ki jih

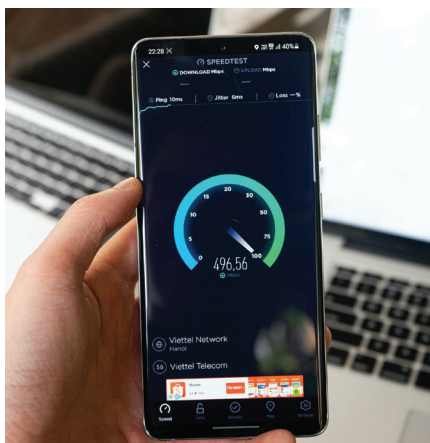
zagotavlja tehnologija. Temu je bilo tako, ker so operaterji in proizvajalci strojne opreme med dvoletnim posvetovanjem zveze ITU že začeli vlagati v ta omrežja.

PRAVI 4G STANDARD

4G LTE, ne glede na samo ime tehnologije, ne izpolnjuje vseh specifikacij, predvidenih za 4G standard. Kljub temu gre za občutno hitrejša omrežja od predhodnika 3G, zato je enačenje s 4G omrežjem povsem razumljivo. HSPA+ je tehnološko gledano bližje 3G omrežju, zato se zanj pogosto ne uporablja ikone 4G.

LTE-A in WiMAX sta omrežni tehnologiji, ki v celoti ustrezata 4G specifikacijam. Večina trgov za obe tehnologiji uporablja shemo poimenovanja LTE-A. ITU ju je označila kot »pravi« 4G, s tem ločila od ostalih tehnologij, sam izraz pa v divjini ne boste pogosto opazili.

LTE-A je predstavil nekaj pomembnih tehnoloških izboljšav, s katerimi je operaterjem pomagal doseči 4G hitrosti. Med njimi je bila t. i. tehnologija združevanja frekvenčnih blokov (angl. Carrier Aggregation), ki je omogočila uporabo vseh frekvenčnih pasov, na katerih mobilni operater ponuja LTE tehnologijo. LTE-A je izboljšal še MIMO (angl. Multiple Input Multiple Output) antene, ki so podpirale večjo pasovno širino. Izboljšave pa so zahtevale novo

strojno opremo za pametne telefone in novo radijsko tehnologijo, kar je takrat pomenilo, da marsikateri telefon ni imel koristi od 4G tehnologije.

4G LTE standard je od takrat doživel kar nekaj sprememb. Uvedena je bila podpora za nove frekvenčne pasove in druge tehnologije za povečanje hitrosti prenosa podatkov, ob tem pa se tehnologija ni približala novemu standardu. Najnovejše izdaje so označene kot LTE-A Pro in zagotavljajo še višje hitrosti. Long-term Evolution oziroma LTE upraviči svoj ime, saj gre oziroma je šlo za resnično dolgo evolucijo. Potrošniška omrežja 4G LTE-A v letu 2022 lahko

dosežejo 4G hitrosti, in sicer nad 1 Gbps, kar pomeni, da presežejo hitrosti, ki jih je ITU definiral kot 4G. Lahko so tudi hitrejša od nekaterih zgodnjih 5G omrežij, vendar peta revolucija internetnega omrežja poteka vse hitreje.

Razprava o hitrostih lahko hitro postane vroča in zmedena. Razlika med teoretičnimi hitrostmi in dejanskimi je lahko velika. Na primer, uporabniki LTE-A omrežij bodo po vsej verjetnosti imeli dostop do 100 Mbit/s na napravah z dobro povezavo, 1 Gbit/s pa je bolj realna hitrost za brezžične dostopne točke.

Hitrost pa ni vse. LTE-A si prizadeva tudi izboljšati infrastrukturo, ki bo sposobna obvladovati vse večje število uporabnikov, naprav in vrst pokritosti. LTE-A uporablja mešanico tradicionalnih makro celičnih postaj in močno izboljšanih majhnih celičnih postaj. Cilj je ponuditi boljšo pokritost z visokimi hitrostmi na robu omrežja in večjo pasovno širino na preobremenjenih območjih. Ta ideja je tudi temelj novega 5G omrežja.

Čeprav je velik del pozornosti industrije posvečen novim 5G omrežjem, 4G LTE ostaja temelj svetovnih brezžičnih omrežij in še naprej prejema opazne izboljšave. Nestrpnost pa pričakujemo izboljšave, ki jih bo v naslednjih letih uvedel 5G.

54. MOS

14.–18. september 2022

CELJSKI SEJEM

Celjski sejem

www.ce-sejem.si

S katerimi električnimi kolesi in skiroji se lahko vozite in s katerimi ne?

KATERI PRODUKT SE JE NAJBOLJ UVELJAVIL V ZADNEM OBDOBJU? ROBOTSKI SESALNIKI/KOSILNICE? PAMETNE URE IN ZAPESTNICE?

Lahko bi našli argumente prav za vsak izdelek, a ker je vse več (upravičeno) poudarka na podnebnih spremembah, bi lahko rekli, da so električna prevozna sredstva, še posebej električna kolesa in skiroji, pritegnila največ pozornosti. Privabljajo tudi veliko medijske pozornosti, saj jih proizvajalci označujejo kot del odgovora na sestavljanko globalnega segrevanja. Električna kolesa in skiroji so torej pomemben del vala elektrifikacije, ki je zajel cestni in transportni promet.

Elektrifikacija je zajela avtomobile, transportna vozila, trajekte, ladje, čolne in druga prevozna sredstva z namenom zmanjšanja ogljičnega odtisa in tako stopila na pot bolj zelene prihodnosti. Ali je električni pogon rešitev za vse podnebne spremembe? Velik delež strokovnjakov je optimističnih, v vsakem primeru pa gre na dolgi rok za bolj zeleno rešitev od motorja na notranje izgorevanje.

Kratkoročen učinek elektrifikacije je v nekaterih svetovnih mestih že viden. Vse več kolesarjev prisega na električno kolo, enako velja za uporabnike klasičnih skirojev. Med faktorji, ki so pripomogli k hitremu uspehu, sta tudi zabava in priročnost električnega pogona. Obljuba, da lahko prikolesarimo na drug konec Ljubljane v skoraj enakem času kot z avtomobilom in tam ne iščemo parkirnega mesta, je mamljiva.

Pojavlja pa se vse več vprašanj o električnih kolesih in skirojih. Katera kolesa in skiroji so zakonsko opredeljeni kot električni? Kje se lahko vozimo z njimi? Kako je z obvezno opremo? Kako z registracijo in voznikiškimi izpiti?

Vprašanja smo naslovili na AMZS in Agencijo za varnost prometa (AVP).

Za bolj enostavno razlago smo električna kolesa in električne skiroje razdelili na dve kategoriji:

- e-kolesa in skiroji z nazivno močjo 250 W in maksimalno hitrostjo 25 km/h,
- e-kolesa in skiroji z nazivno močjo nad 250 W in maksimalno hitrostjo nad 25 km/h.

ELEKTRIČNA KOLESA IN SKIROJI – KAJ PRAVI ZAKON O MOTORNIM VozILIH?

Zakon o motornih vozilih (ZMV-1) v 16. točki 3. člena opredeljuje motorna vozila kot "vozilo, namenjeno vožnji po cesti z močjo lastnega motorja. Med motorna vozila ne spadajo tirna

vozila in kolesa s pedali z dodatnim pogonom, opremljena s pomožnim električnim motorjem z največjo trajno nazivno močjo, ki je manjša ali enaka 250 W, katerega izhodna moč se prekine, kadar kolesar preneha poganjati pedala, sicer pa se progresivno zmanjšuje in končno prekine, preden hitrost vozila doseže 25 km/h."

Električna kolesa do 250 W in 25 km/h so torej električna prevozna sredstva, ki spadajo pod ZMV-1. So tudi najbolj oglaševana kategorija električnih koles. Ker spadajo pod omenjeni zakon, registracija ni potrebna. Za vožnjo z električnimi kolesi do 250 W pa je potreben izpit za kolo, kar pomeni, da jih osnovnošolci prve triade ne smejo uporabljati.

Uporabniki tovrstnih koles se prav tako lahko vozijo po kolesarskih stezah/poteh. Obvezna oprema je enaka klasičnim kolesom.

OBVEZNA OPREMA ZA ELEKTRIČNA KOLESA

- Čelada je obvezna za otroke, mlajše od 18 let,
- odsevniki spredaj, zadaj, na pedalih,
- sprednje in zadnje luči,
- zavore.

ELEKTRIČNI SKIROJI DO 250 W NAZIVNE MOČI

Kaj pa električni skiroji? E-skiroji spadajo pod na novo dodani 15.a člen Zakona o pravilih cestnega prometa (ZPrCP), ki jih uvršča v kategorijo

lahkih motornih vozil. Družbo jim delajo »vozila na motorni pogon, pri katerih konstrukcijsko določena hitrost ne presega 25 km/h, niso širša od 80 cm in so izvzeta s področja uporabe Uredbe (EU) št. 168/2013 [...] o odobritvi in tržnem nadzoru dvo ali trikolesnih vozil in štirikolesnikov.«

Električni skiro do 250 W brez sedeža za uporabo ne potrebuje registracije. Če pa skiroju dodamo sedež, je registracija potrebna. V tem primeru električni skiro spada v kategorijo »moped«. Običajno imajo e-skiroji s sedeži tudi večjo moč in dosegajo višje hitrosti, kar jih uvršča v kategorijo mopeds, za katere je zakonodaja drugačna.

E-skiroje lahko vozijo osebe, starejše od 14 let oziroma osebe od 12. do 14. leta, če imajo kolesarsko izkaznico. Prevažanje potnikov ni dovoljeno.

OBVEZNA OPREMA ZA ELEKTRIČNI SKIRO

Voznik e-skiroja mora imeti ponoči in ob zmanjšani vidljivosti prižgan sprednji žaromet, ki oddaja belo svetlobo, na zadnji strani pa pozicijsko svetilko, ki oddaja rdečo svetlobo. Na zadnji strani mora biti nameščen rdeč odsevnik, na obeh straneh skiroja pa rumeni ali oranžni bočni odsevniki. Za voznike e-skirojev veljajo enaka pravila, kar se tiče kolesarske čelade, in sicer je le-ta do dopolnjenega 18. leta starosti obvezna. Za lastno varnost in varnost drugih udeležencev v prometu pa je zelo pomembno tudi, da je e-skiro opremljen z ustreznimi zavorami.

KJE SE UPORABNIKI ELEKTRIČNIH KOLES IN E-SKIROJEV LAHKO VOZIJO?

Kot že omenjeno, se lahko uporabniki električnih koles vozijo po kolesarskih stezah/poteh. Kjer to ni izvedljivo, morajo voziti ob desnem robu smernega vozišča ceste v naselju, kjer je najvišja dovoljena hitrost vožnje do 50 kilometrov na uro. Vozniki e-skirojev se morajo držati enakih cestnih pravil: vožnja po kolesarskih površinah

ali ob skrajnem desnem robu vozišča ceste v naselju. Vožnja z e-skirojem izven naselja ni dovoljena. Vozniki se z električnim skirojem lahko vozijo v območjih za pešce, a hitrost ne sme presegati največje hitrosti pešcev.

Vožnja po pločniku, ki je namenjen le pešcem, je prepovedana. Pristojni organi vas ob neupoštevanju tega pravila lahko oglobijo s kaznijo v višini 40 €.

Kako pa je s kategorijo električnih koles in skirojev, ki prekoračijo zakonsko določeno omejitev 250 W in hitrost do 25 km/h?

PREPOVED VOŽNJE BREZ REGISTRACIJE IN USTREZNEGA IZPITA

Pri Agenciji za varnost prometa so nam razložili, da so električni skiroji, katerih konstrukcijsko določena hitrost presega 25 km/h, so širši od 80 cm ali nimajo krmila, v cestnem prometu prepovedani. Globa za kršitev znaša 250 €.

Električne skiroje, ki presežejo moč 250 W, imajo sedež ali pa presežejo hitrost 25 km/h, je treba registrirati kot moped. V tem primeru je potrebno voziško dovoljenje AM, opraviti pa morate tudi tehnični pregled.

Električna kolesa, katerih konstrukcijsko določena hitrost presega 25 km/h, prav tako spadajo v kategorijo mopeds in morajo biti registrirana. Voznik pa potrebuje še ustrezno voziško dovoljenje AM in motoristično čelado.

KAKO OSTATI VARNI V PROMETU?

Tako kot za vse ostale udeležence v prometu, tudi za voznike e-koles in e-skirojev veljajo enaka splošna pravila.

0,0 % ALKOHOLA V KRVI

Agencija za varnost prometa priporoča ničelno toleranco do alkohola v prometu, kar velja za voznike avtomobilov, tovornjakov, električnih koles in skirojev.

»E-skiroji so skoraj neslišni, zato jih drugi udeleženci v prometu težje zaznajo, prav tako pogosto ne pričakujejo, da so tako hitri, zato lahko pride do neustreznih ali prepoznih reakcij pešcev oziroma drugih udeležencev v prometu. Nase naj zato vozniki e-skirojev opozorijo z zvočnim signalom. Na voznike e-skirojev pa morajo biti še posebej pozorni vozniki motornih vozil. Pri prehitevanju e-skirojev morajo dosledno upoštevati minimalno bočno razdaljo, ki znaša najmanj 1,5 metra in prehitevanje izvesti le tedaj, ko je to povsem varno,« pravijo v Agenciji za varnost prometa.

NE UPORABLJAJTE SLUŠALK ALI TELEFONA

Uporaba slušalk ali pametnega telefona je zakonsko prepovedana, saj vozniku odvrača pozornost od dogajanja v prometu. Dovolj je le

trenutek nepozornosti, da voznik spregleda pešca, otroka, starejšega udeleženca ali druge bolj izpostavljene skupine udeležencev. Kazen ob neupoštevanju znaša 120 evrov. Nadzor lahko po novem izvajajo tudi mestni redarji.

VZGOJA MLADIH O USTREZNI RABI PREVOZNIH SREDSTEV NA ELEKTRIČNI POGON

Pri AMZS so prepričani, da lahko za varnost na cesti marsikaj postorimo sami.

»Četudi zakonodaja obvezno uporabo zaščitne kolesarske čelade za uporabnike e-skirojev, tako kot za kolesarje, določa le do dopolnjenega 18. leta starosti, jo v AMZS priporočamo vsem,« razlaga Erik Logar, vodja področja varne mobilnosti pri AMZS.

Izpostavili so tudi vlogo staršev, ki bodo »morali skrbeti, da bodo mladi nova prevozna sredstva znali varno uporabljati, nenazadnje pa je to tudi naloga Javne agencije RS za varnost prometa. Starši se morajo zavedati, da se (tako kot na drugih življenjskih področjih) tudi prometna vzgoja najmlajših začne doma. Starši in drugi sorodniki, s katerimi se otrok odpravi v promet, so vzor, po katerem se bo mali nadobudnež zgledoval,« nadaljuje Logar.

Čeprav je bilo v zadnjih letih veliko storjenega na področju mikromobilnosti, je neprimerna infrastruktura še vedno velik problem, česar se zavedajo tudi pri AMZS.

»Eden največjih izzivov na tem področju je v umeščanju teh površin v obstoječ razpoložljivi prostor in gabarite. Z naraščanjem števila kolesarjev, (e-)skiroistov ipd. bodo prav gotovo mnoge njim namenjene površine postale preobremenjene, zato bo treba razmisliti o širitvi, alternativnih kolesarskih površinah ipd. Vprašanje je, kdaj bomo prišli do točke, ko bomo na primer (morda vsaj v delu leta, ko je podnebje tem oblikam mobilnosti bolj naklonjeno) en vozni pas za motorni promet dali na voljo uporabnikom mikromobilnosti.«

Mikromobilnost in elektrifikacija v naslednjih letih ne bosta popuščali, zato se bo moral obstoječi cestni režim prilagoditi novim oblikam prevoznih sredstev.

Vse, kar morate vedeti o digitalnih bonih '22

VERJETNO NI SPLETNEGA UPORABNIKA, KI ŠE NE BI SLIŠAL ZA DIGITALNE BONE V VREDNOSTI 150 €, NAMENJENE IZBOLJŠANJU DIGITALNE PISMENOSTI V DRŽAVI. NA ENEM MESTU SMO ZBRALI VSE INFORMACIJE O DIGITALNIH BONIH: KAJ SPLOH SO, KDO SO UPRAVIČENCI DO BONOV, KAJ POTREBUJETE ZA UNOVČENJE IN ŠE VEČ.

Po podatkih Eurostata skoraj polovica slovenskih prebivalcev, starih med 17 in 74 let, nima osnovnih digitalnih spretnosti, kar pomeni, da na tem področju zaostajamo za drugimi evropskimi državami. Novi Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti naj bi aktivno reševal to problematiko. Začnimo pri osnovah.

DIGITALNI BONI '22: KAJ SPLOH SO, NJIHOVA VREDNOST IN DATUM VELJAVNOSTI

Podobno kot pri turističnih bonih gre za dobroimetje v informacijskem sistemu Finančne uprave, ki ga lahko upravičenci unovčijo za nakup nove, rabljene ali obnovljene računalniške opreme (več o tem v nadaljevanju). Z nekaterimi izjemami vam zanj ni treba posebej zaprositi in ne prejmete ga v fizični obliki. Kot že rečeno, pa naj bi digitalni boni '22 dvignil nivo digitalne vključenosti.

Digitalni boni '22 so postali na voljo s 15. junijem, izkoristite pa jih lahko do 30. novembra 2022. Vrednost digitalnega bona je 150 €.

ALI STE UPRAVIČENI DO DIGITALNEGA BONA '22?

- Ministrstvo je postavilo nekaj omejitev za koriščenje digitalnega bona. Če ste imeli 12. marca 2022 stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in ste:
- osnovnošolec zadnje triade (7., 8. ali 9. razred),
- dijak srednje šole,
- študent višje šole,
- študent prve, druge ali tretje stopnje ali
- starejši od 55 let in se nameravate udeležiti izobraževanja na področju digitalne pismenosti.

Če niste prepričani, ali spadate med upravičence, lahko to preverite prek aplikacije eDavki, če le-te ne uporabljate, pa na odprtem portalu eDavki. Na portalu v iskalnik vpišite svojo davčno številko, sistem pa vam bo posredoval informacijo, če ste upravičeni do digitalnega bona ali ne.

Za osnovnošolce, dijake in študente je status upravičenosti do bona dokaj samoumeven, prenos sredstev pa poteka avtomatično. Proces

pridobitve pravice do unovčitve digitalnega bona je nekoliko drugačen za starejše in študente, ki se izobražujejo v tujini.

ALI SO ŠTUDENTI, KI SE IZOBRAŽUJEJO V TUJINI, UPRAVIČENI DO DIGITALNIH BONOV?

So, in sicer pod pogojem, da so 12. marca 2022 že imeli stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Izpolniti morajo tudi vlogo za priznanje statusa upravičenca do digitalnega bona in izpolnjen obrazec poslati na naslov gp.sdp@gov.si ali ga oddati preko portala eUprava. Njihov zahtevek bo obravnaval pristojni organ, ki bo prosilce o odločitvi tudi obvestil. Slovenski študenti v tujini bodo tako digitalni boni lahko unovčili šele potem, ko bodo vpisani v evidenco digitalnih bonov.

KAJ PA DIGITALNI BONI '22 ZA UPOKOJENCE IN STAREJŠE OD 55 LET?

Za starejše od 55 let je situacija nekoliko drugačna, saj trenutno še ne morejo izpolniti vseh

pogojev za upravičenost do digitalnih bonov. Zakon veleva, da morajo posamezniki nad 55 let najprej opraviti 9-urni subvencioniran tečaj osnov digitalnih veščin. Nekoliko nerodno pa je, da izobraževanja še niso na voljo.

Javni razpis za sofinanciranje izobraževanja za upokojene in starejše od 55 let na področju digitalnih kompetenc je bil objavljen 20. maja 2022, rezultati pa še niso znani oziroma bodo na voljo proti koncu julija. Služba vlade RS za digitalno preobrazbo je STA zaupala, da začetek prvih subvencioniranih izobraževanj pričakujejo v avgustu 2022.

Spremljali bomo dogajanje in pravočasno posodobili članek, ko bodo objavljeni rezultati razpisa s sporedom prvih izobraževanj.

BO DOVOLJ PROSTORSKIH KAPACITET NA IZOBRAŽEVANJIH ZA STAREJŠE UPRAVIČENCE?

Pojavljajo se vprašanja, ali bodo izobraževanja razpolagala z zadostnimi kapacitetami za vse starejše upravičence do digitalnih bonov, in kaj se bo zgodilo v nasprotnem primeru. Prav tako bodo upokojene oziroma starejše od 55 let imeli na voljo manj časa za unovčitev digitalnega bona kot osnovnošolci, dijaki in študenti. V tem trenutku še ni nobenih informacij, ali vlada razmišlja o podalšanju veljavnosti bonov. Ministrica za digitalizacijo Emilija Stojmenova Duh je v nedavni Twitter objavi zagotovila, da bodo vsi starejši upravičenci imeli priložnost za udeležbo na

izobraževanjih in nakup računalniške opreme.

Trenutno večina prodajalcev ponuja dodatne ugodnosti, če posameznik unovči digitalni bon v njihovi (spletni) prodajalni. Nekatere akcije so časovno omejene in se bodo končale še preden se bodo začela prva izobraževanja za upokojene oziroma starejše od 55 let. Ali se bodo tovrstne ponudbe vrstile, trenutno še ni znano.

KAJ POTREBUJETE ZA UNOVČITEV DIGITALNEGA BONA?

Postopek je identičen za spletni ali fizični nakup. Potrebovali boste izpolnjeno izjavo o unovčitvi digitalnega bona '22, ki jo boste posredovali trgovcu. Ta bo preveril vašo identiteto, zato ne pozabite na veljaven osebni dokument.

ALI SO DIGITALNI BONI '22 ZDRUŽLJIVI?

Da, z nekaterimi omejitvami. Digitalne bone lahko združijo osnovnošolci zadnje triade, dijaki in študenti, a le z brati, sestrami, polbrati in polsestrami, ki so prav tako upravičeni do bona. Pred unovčitvijo bona morate izpolniti izjavo o združitvi digitalnih bonov, ki jo pri nakupu predložite skupaj z izjavo o unovčitvi digitalnega bona '22.

ZA KAJ LAHKO PORABITE DIGITALNI BON '22?

Digitalni bon '22 lahko unovčite izključno za nakup nove, obnovljene ali rabljene računalniške opreme. Digitalni boni ne veljajo za nakup zabavne elektronike, ki ni namenjena izobraževanju. Morda so se vam zdaj razblinile sanje o novi konzoli PlayStation 5, Xbox Series X/S ali Nintendo Switch. Tudi nakup posameznih računalniških komponent (procesor, grafična kartica, notranji SSD/HDD diski ...) ni mogoč z digitalnimi boni. V tem primeru sestavljanje računalnika po meri torej odpade.

Kljub temu pa še vedno ostane kar nekaj izbire:

- prenosni, tablični, namizni računalniki,
- priklopne postaje za prenosni računalnik,
- računalniška periferija (tipkovnice, miške, slušalke z mikrofonom ...), zunanje pomnilniške enote,
- digitalni papir, digitalna peresa,
- čitalniki pametnih kartic, spletne kamere,
- večfunkcijske naprave, skenerji, tiskalniki, 3D tiskalniki,
- posebna računalniška oprema za digitalno vključenost invalidov in
- kompleti za učenje programiranja (kartični računalniki, programska oprema ...).

KAJ BI MORALI KUPITI Z DIGITALNIM BONOM?

Najbolj preprost odgovor bi bil: »Kar potrebujete.« Poglejte v svoje košarice, preverite, ali je vaš izbrani izdelek veljaven za unovčitev digitalnega bona, preverite cene pri različnih ponudnikih, pozanimajte se tudi o različnih ponudbah, ki so trenutno aktualne pri slovenskih ponudnikih elektronike in sprejmite odločitev.

Digitalni boni '22 so lahko super pripomoček za nakup naprave, ki se vam je do zdaj zdela malenkost predraga. Če izkoristite še trenutne akcijske ponudbe prodajalcev, si lahko sestavite neponovljivo ponudbo.

Mamljivo je tudi, da si ogledate izdelke, za katere ne boste potrebovali doplačila. A tukaj bodite rahlo previdni: hitro se lahko zadovoljite s tablico ali podobno računalniško opremo za manj kot 200 evrov. Ne trdimo, da za to ceno ne morete dobiti dobrega izdelka. Za 150 € lahko na primer dobite izvrstno računalniško periferijo. Tipkovnice, miške, spletne kamere, slušalke (z mikrofonom), priklopne postaje ali zunanji diski so zanesljiva izbira. Izpostavili bi tudi monitorje, ki v kategoriji pod 200 evrov skrivajo marsikatero presenetljivo lastnost: hitro osveževanje (144 Hz), IPS zaslon, dobro svetilnost in natančnost barv ... Digitalni bon je morda lahko tudi priložnost za nakup tiskalnika, ki ste ga pogrešali za domačo rabo.

Nekoliko bolj bodite previdni pri večji elektroniki, kot na primer pri že omenjenih tablicah. Velika verjetnost je, da boste po nekaj mesecih ali po dobrem letu uporabe doma imeli napravo, ki je izgubila velik del svoje hitrosti in funkcionalnosti. Tudi sama podpora je v tem cenovnem razredu občutno slabša, kar pomeni, da lahko pričakujete le nekaj ciklov (Android) varnostnih in sistemskih posodobitev.

Na začetku bo naprava delovala zadovoljivo. Sčasoma, ko se bodo večale zahteve programov/aplikacij in sistema, lahko občutite preobremenitev naprave. Če vseeno najdete skriti dragulj in ste prepričani v njegove specifikacije, pa naj vas naši dvomi ne ovirajo pri nakupu.

android

Android dovoljenja: kaj so in s čim upravljajo?

KO PRVIČ ODPRETE NOVO APLIKACIJO ALI FUNKCIJO OZIROMA ŽELITE NADGRADITI FUNKCIONALNOST DOLOČENE APLIKACIJE, SE SREČATE S POJAVNIM OKNOM, KI VAS PROSI ZA ODOBRITEV DODATNIH DOVOLJENJ.

Kaj pa pomenijo posamezna Android dovoljenja? S katerimi pogoji uporabe se strinjate, ko jih odobrite? Nekateri zahtevki po dovoljenjih so seveda razumljivi: aplikacija za brskanje po shrambi na primer potrebuje dovoljenje za dostop do pomnilnika. Nekoliko manj razumljivi pa so zahtevki podobnih aplikacij za dostop do mikrofona, stikov ali kaj podobnega. Android 6 oziroma Marshmallow je bil eden prvih operacijskih sistemov, ki je uporabnikom ponudil večji nadzor nad dovoljenji, s katerimi upravljajo aplikacije. Pametni telefoni postajajo vse večje podatkovne baze občutljivih podatkov iz zasebnega in poslovnega življenja potrošnikov, od družinskih fotografij, finančnih podatkov in poslovnih dokumentov do poslovnih omrežij. Pravilen nadzor nad temi dovoljenji zato postaja vse bolj pomemben. Google je z Androidom 12 ponovno večji poudarek dal zasebnosti in uporabnikom omogočil boljši nadzor nad osebnim digitalnim svetom. Kakšna je torej vloga Android dovoljenj za aplikacije? Kako poskrbeti, da vaša pametna naprava ostane varna?

KAJ SO ANDROID DOVOLJENJA ZA APLIKACIJE?

Že sam izraz pove, da gre za urejanje, kaj lahko aplikacija oziroma storitev ureja znotraj operacijskega sistema in do katerih podatkov lahko dostopa. To zajema branje podatkov, shranjenih v pomnilniku telefona, kot so stiki, sporočila in več predstavnostne datoteke ... pa vse do uporabe

strojne opreme, kot sta na primer kamera in mikrofona. Uporabnik telefona se z odobritvijo dovoljenj strinja, da aplikacija lahko dostopa do zahtevanih sistemov, zavrnitev dostopa pa to prepreči.

Aplikacije si ne morejo oziroma bolje rečeno ne smejo dodeliti dovoljenj. Odločitev je v rokah uporabnika. Kot rečeno, se vam bo ob prvem zagonu aplikacije prikazalo pojavno okno z zahtevkom za odobritev dovoljenj. Če boste dovoljenja zavrnili, se lahko zgodi več scenarijev:

- dostop le do določenih funkcij,
- normalno delovanje aplikacije ali
- nedelovanje aplikacije, vse dokler ne odobrite nujno potrebnih dovoljenj.

Prav tako boste lahko ob vsakem ponovnem zagonu vprašani, ali se tokrat strinjate s podelitvijo dovoljenj. Enako v večini primerov velja pri posodobitvah, ko vas aplikacija lahko znova prosi za dovoljenje ali za odobritev dodatnih dovoljenj, bodisi zaradi novih varnostnih predpisov ali na novo dodanih funkcij.

KATERA ANDROID DOVOLJENJA POZNAJO?

- **Stiki:** branje, ustvarjanje in urejanje seznama stikov uporabnika ter dostop do seznama vseh računov, ki so v uporabi na napravi.
- **Dnevnik klicev:** aplikacije na podlagi tega dovoljenja lahko berejo in zapisujejo dnevnik telefonskih klicev.
- **Koledar:** dovoljenje, ki aplikacijam omogo-

ča branje, ustvarjanje, urejanje ali brisanje dogodkov v koledarju.

- **Kamera:** zajem fotografij in videoposnetkov, pretakanje posnetkov.
- **Senzorji:** dovoljenje za dostop do osebnih zdravstvenih podatkov in štetja korakov iz povezanih merilnikov srčnega utripa, fitnes sledilnikov, pametnih ur in podobnih senzorjev.
- **Datoteke in mediji:** dostop do datotek, medijev, fotografij in vsega, kar se nahaja na lokalnem in zunanjem pomnilniškem pogonu.
- **Lokacija:** dostop do lokacije v realnem času z uporabo mobilnih podatkov, Wi-Fi-ja in GPS funkcije za visoko natančnost.
- **Mikrofon:** za snemanje zvoka in videa.
- **Naprave v bližini:** dovoljenje, da aplikacija lahko poišče druge naprave v bližini, se z njimi poveže in določi lokacijo.
- **Telefon:** dostop do telefonske številke in do informacij o omrežju. Dovoljenje je potrebno za klice, VoIP, VoLTE, glasovno pošto, preusmeritev klicev in za urejanje dnevnikov klicev.
- **Fizična aktivnost:** dostop do dnevnikov telesne dejavnosti, kot so štetje korakov in podatki o vadbi. Tesno povezan z dovoljenjem "Senzorji".
- **SMS/Sporočila:** branje, prejemanje in pošiljanje SMS ali MMS sporočil.

Android dovoljenja za vsako posamezno aplikacijo in storitev lahko urejate kadarkoli, tudi

po odobritvi. Urejate jih v nastavitvah telefona, na voljo pa imate dva načina: razvrščanje po dovoljenjih ali urejanje dovoljenj znotraj posamezne aplikacije.

KAKO DODELITI IN ODSTRANITI DOVOLJENJA ZA VSAKO POSAMEZNO APLIKACIJO?

Če želite videti, katera dovoljenja ima določena aplikacija, pojdite v Nastavitve > Aplikacije > Upravljanje aplikacij. Izberite aplikacijo, za katero želite preveriti dovoljenja (na primer Facebook) in kliknite na razdelek »Dovoljenja«. Prikazal se vam bo pregleden seznam, katera dovoljenja so aktivna in katera ne. Status spreminjate s klikom na izbrano dovoljenje in med možnostmi izberete: Dovolji, Zavrni, Samo med uporabo aplikacije, Vprašaj vsakič in Nikoli ne dovoli.

KAKO LAHKO FILTRIRATE POSAMEZNA DOVOLJENJA?

Dovoljenja si lahko ogledate tudi tako, da filtrirate po določenem dovoljenju. Če na primer želite izvedeti, katere aplikacije imajo dostop do kamere, obiščite meni Nastavitve > Aplikacije > Dovoljenja > Dovoljenja/Upravitelj dovoljenj (imena nastavitev se lahko razlikujejo glede na model telefona). V odprtem meniju boste lahko brskali po vseh razpoložljivih dovoljenjih v telefonu. Če vam je neprijetno, da ima prav

vsaka aplikacija dostop do vaše kamere, lahko na ta način najhitreje omejite dostop.

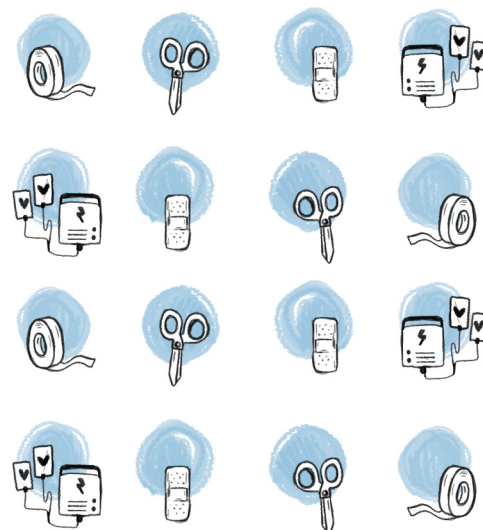
KATERA DOVOLJENJA DOVOLITI IN KATERA ZAVRNITI?

Scenarij, kjer je telefon z vašimi podatki v celoti zaščiten, pravzaprav ni. Lahko zavrnete vsa dovoljenja in si s tem zagotovite večji nivo zasebnosti, vendar v praksi to ni izvedljivo, če želite, da telefon in aplikacije delujejo brezhibno. Upravljanje dovoljenj je postalo nekaj samoumevnega. Večina uporabnikov privzeto dovoli vsa dovoljenja, saj se tako najhitreje znebijo pojavnih oken. Pri priznanih razvijalcih aplikacij v veliki meri to ne predstavlja težave. Ugledni razvijalci običajno zahtevajo samo dovoljenja, ki jih aplikacija resnično potrebuje za delovanje. To pa ni dogma, ki bi se je morali vedno držati. Tudi ugledni razvijalci lahko dodajo dovoljenje za določeno funkcijo, ki je aplikacija ne potrebuje. Namen je seveda zbiranje osebnih podatkov za diagnostične in oglaševalske namene. Vedno razmislite, ali je zahtevano dovoljenje primerno za aplikacijo in bodite previdni pri tistih, ki se ne zdijo smiselna. Aplikacije za urejanje datotek bodo na primer potrebovale dostop do shrambe, do lokacije ali vaših zdravstvenih podatkov pa verjetno ne potrebujejo dostopa.

Android dovoljenja si lahko ogledate tudi pred namestitvijo aplikacije. V trgovini Google Play kliknete na opis aplikacije in pri nekaterih razvijalcih boste našli seznam zahtevanih dovoljenj.

PRVA POMOČ REŠUJE ŽIVLJENJA

OSVEŽI SVOJE ZNANJE

Prijavi se pri najbližjem območnem združenju Rdečega križa Slovenije.

Digitalni meseci po vročem poletju

Po (vročem) POLETJU NAS ČAKAJO INTENZIVNI MESECI NA EVROPSKEM IN SLOVENSKEM DIGITALNEM PARKETU. PRED ZASLUŽENIM DOPUSTOM SMO ZBRALI NEKAJ NAJPOMEMBNEJŠIH PODROČIJ, KI BODO V BLIŽNJI PRIHODNOSTI KORENITO SPREMENILA DIGITALNO POSLOVANJE IN MOČNO VPLIVALA NA POSLOVNE MODELE SLOVENSKIH DIGITALNIH PODJETIJ.

Svetovalno podjetje McKinsey je v svoji študiji Digital challengers pokazalo, kakšni ukrepi bi Sloveniji pomagali, da bi v prihodnjih letih povečala svoj BDP za 2,1 milijarde evrov na leto, pri čemer so izpostavili tri ključna področja: razvoj digitalnih in mehkih veščin prebivalcev in zaposlenih, pospešena vlaganja v digitalizacijo in uporabo digitalnih orodij v gospodarstvu in v javnem sektorju ter podpora inovacijam, podjetništvu in razvoju digitalne ekonomije. Nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj pa bo moral temeljiti zlasti na znanju, pri čemer postajajo digitalne kompetence odločilne za vse nas.

AKT O DIGITALNIH STORITVAH (DSA)

Digitalni »mega« paket, ki mu doslej še ni bilo para v evropskem prostoru (tudi Splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR) bo v primerjavi z obema aktoma »majhen obrok« na regulatornem jedilniku), je sestavljen iz dveh dokumentov: Akta o digitalnih storitvah (DSA) in Akta o digitalnih trgih (DMA), ki bosta korenito spremenila način, na katerega podjetja ponujajo digitalne storitve na območju sedemindvajsetice (in širše). Kot pri GDPR ima tudi na področju, ki ga urejata DSA in DMA, Evropska unija željo postati »globalni zakonodajalec« in postaviti norme za obnašanje in poslovanje digitalnih podjetij, ki naj bi skozi daljše obdobje postale standard tudi v drugih državah. Za Slovenijo bo najpomembnejši Akt o digitalnih storitvah, ki vključuje pravila za spletne posredniške storitve, ki jih milijoni Evropejcev in Evropejk vsakodnevno uporabljajo. Obveznosti različnih spletnih akterjev se razlikujejo glede na njihovo vlogo, velikost in vpliv v spletnem ekosistemu. Akt ureja pravila za odstranjevanje

nezakonitega blaga, storitev ali vsebin na spletu, dodaja nova pooblastila za preučitev načina delovanja platform in nova pravila o sledljivosti poslovnih uporabnikov na spletnih tržnicah ter določa ukrepe v zvezi s preglednostjo, vključno s spletnim oglaševanjem in algoritmi, ki se uporabljajo za priporočanje vsebin uporabnikom. Akt o digitalnih trgih pa obravnava posledice vedenja (velikih) spletnih platform. Opreديلil naj bi količinske pragove kot podlago za njihovo identifikacijo, od njih zahteval, da proaktivno sprejmejo nekatere ukrepe, kot so ciljno usmerjeni ukrepi, ki omogočajo pravilno delovanje programske opreme tretjih oseb in interoperabilnost z lastnimi storitvami. Sankcije za neizpolnjevanje obveznosti spletnih velikanov bi lahko vključevale denarne kazni v višini do 10 odstotkov svetovnega prometa. Ker bosta oba akta posegla v samo bistvo poslovnih modelov, ki v pomembnem delu temeljijo na storitvah velikih digitalnih platform (Google, Facebook, Amazon ...), bosta imela učinek na poslovanje prav vseh podjetij, ki pri svojem delu, komunikaciji in trženju uporabljajo njihove storitve. Sprejem končne različice Akta o digitalnih storitvah pričakujemo v jesenskih mesecih.

PIŠKOTKI

Tudi na področju obdelave privolitve za namestitev piškotkov na spletnih mestih je prišlo v zadnjem času do številnih premikov. Avstrijska nevladna organizacija Noyb nadaljuje s pošiljanjem avtomatiziranih pritožb operaterjem spletnih mest, katerih pasice za namestitev piškotkov niso v skladu z GDPR. Noyb ob tem ponuja smernice za podjetja o tem, kako izpolniti

zahteve GDPR. V primeru, da po 60-dnevnem odlogu še vedno ne izpolnjujejo zahtev, Noyb vložil uradne pritožbe pri nadzornih organih. Kot odziv na prvi val pritožb, je vse več spletnih mest implementiralo skladne pasice. Kot poroča Noyb, je učinek akcije opaziti tudi pri spletnih mestih, ki niso bila vključena v aktivnost s strani Noyba, a so se vseeno spremenila na bolje. Nekatera podjetja so zaradi postopkov uskladila svoje pasice s privolitvami za namestitev piškotkov, takšen trend pa je opazen tudi v prvi polovici 2022.

PRENOSI PODATKOV IZVEN EU

V Sloveniji (in drugih državah članicah EU) večjega odmeva v poslovni in splošni javnosti na padec zasebnostnega štita v preteklosti ni bilo. Vse dokler številna podjetja, ki se ukvarjajo z storitvami informacijske družbe in pri svojem delu uporabljajo storitve ameriških podjetij (v ZDA in v EU), niso začela postavljati utemeljenih vprašanj, ali je denimo še zakonito uporabljati storitve Googla, Facebooka ali oblačne storitve Amazona in številnih drugih podjetij, kadar takšne storitve omogočajo prenos ali obdelavo osebnih podatkov (že vpogled v osebne podatke se šteje za obdelavo). Številna podjetja so zato začela razmišljati o spremembi poslovnih modelov, izklapljanju vtičnikov za spletno oglaševanje in seliti podatke na strežnike evropskih podjetij. To pomeni več poslovnih priložnosti za (slovenske) ponudnike storitev digitalnega oglaševanja in obdelave podatkov. Izkušnje nekaterih pomembnejših igralcev na področju spletne trgovine v Sloveniji kažejo, da je mogoče izpad oglaševalskih dohodkov zaradi izklopa vtičnikov ameriških ponudnikov vsaj deloma nadomestiti

z drugimi digitalnimi kanali in poslovnimi modeli, ki jih ponujajo slovenska podjetja na področju digitalnega oglaševanja in izmenjave podatkov.

ZAKON O VARSTVU OSEBNIH PODATKOV (ZVOP-2)

Slovenija, kot zadnja med državami članicami EU, do danes ni sprejela in uveljavila novega zakona o varstvu osebnih podatkov. Pričakujemo, da bo do sprejema zakona prišlo v jesenskih mesecih.

GDPR se sicer uporablja neposredno, a ta predvideva nekatere ureditve oziroma uskladi-tve še z zakonodajo posamezne države. ZVOP-2 bo natančneje uredil določena vsebinska področja, kot so uporaba zdravstvenih, biometrijskih in genetskih podatkov, nekatere postopkovne vidike (izrekanje sankcij, uporaba pravnih sredstev ...) ter odnos do drugih povezanih pravic (npr. dostop do javnih informacij, uporaba osebnih podatkov v znanstvene in statistične namene). ZVOP-2 pa ne bo spreminjal vsebine GDPR, saj se določbe uredb po evropskem pravu neposredno uporabljajo.

Zakaj torej v Sloveniji sploh potrebujemo poseben zakon o varstvu osebnih podatkov, če se GDPR kot uredba Evropske unije uporablja neposredno? Kljub temu, da gre pri GDPR za uredbo, sta za to najmanj dva razloga. Prvi razlog je ta, da so nekatera področja v GDPR namerno prepuščena v urejanje zakonodaji posamezne države članice EU, kot so npr. pogoji za preverjanje privolitve mladoletnih oseb, pogoji za obdelavo osebnih podatkov pokojnih in videonadzor. Drugi razlog pa je v kaznovanju. Za trenutne kršitve določb Splošne uredbe namreč ni možno izreči finančnih glob po GDPR in tudi ne bo, dokler ne bo sprejet ZVOP-2 ter ta

Avtor: Jaka Repanšek, vodja strateške skupine za regulativo pri Slovenski digitalni koaliciji in predsednik Oglaševalskega razsodišča SOZ

izrecno določil Informacijskega pooblaščenca kot prekrškovni organ za zadeve kršitev določb Splošne uredbe. Ne glede na trenutne omejitve Informacijskega pooblaščenca v zvezi s kaznovanjem oziroma izrekanjem finančnih glob, pa ta vseeno že od uveljavitve GDPR opravlja naloge in izreka ukrepe.

DIGITALNE KOMPETENCE

Digitalne kompetence so nujne v vseh sektorjih digitalne družbe. V času pandemije so bili ljudje, ki so imeli boljše digitalne veščine, bolje povezani z družino in prijatelji, nakupovali so preko spleta, obiskovali virtualne dogodke in podobno. In kar je ključno – večina delovnih mest se bo v prehodu v digitalno družbo močno spremenila in vse dele družbe je potrebno prilagoditi prihajajočim spremembam. Šolski in študijski programi morajo slediti potrebam (digitalnega) okolja, ki prinaša številne izzive – od izobraževanja učiteljev in mentorjev do dife-

renciacije učnih načrtov, da bodo bolj prilagodljivi in učinkoviti. Številne raziskave ugotavljajo izjemno naraščanje potreb po IKT profilih v naslednjem desetletju, ko naj bi samo v Sloveniji potrebovali skoraj 100.000 novih zaposlitev na tem področju. Če to združimo tudi s poročilom Evropske komisije, lahko domnevamo, da bo tehnološki razvoj ustvaril delovna mesta, povezana z razvojem, vzdrževanjem in posodabljanjem tehnologije umetne inteligence in podatkovnih sistemov, kjer pričakujejo najhitrejšo rast do leta 2030. Nova delovna mesta zahtevajo višjo stopnjo izobrazbe, intenzivno uporabo socialnih in interpretativnih veščin ter vsaj osnovno znanje s področja IKT.

POPOTNICA ZA USPEŠNO DIGITALNO PRIHODNOST

Slovenija se je pred začetkom krize gibala v povprečju razvitosti digitalne družbe v Evropski uniji. Sedaj je čas, da stopimo v ospredje. Izkoristiti moramo potenciala, ki nam jih prinaša razvoj umetne inteligence in močno povečati sredstva za raziskave in razvoj na področju digitalizacije. Splošno zavedanje v gospodarstvu, civilni družbi in javnem sektorju glede pomena digitalizacije za prihodnost slovenskega gospodarstva, družbe, okolja, prometa, izobraževanja in vseh drugih področij, se definira na novo. Seveda pa nobeden od navedenih ukrepov ne bo možen brez spodbudnega regulatornega okolja, ki bo omogočalo razmah digitalnega gospodarstva in digitalizacijo drugih industrijskih sektorjev ter področij družbe.

Tu pa je priložnosti in razvojnih sredstev za slovenska IKT podjetja ogromno. Zagrabite jih in začnite pripravljati (razvojne) projekte. Še prej pa se spočijte in uživajte v vročem poletju!

VSAK DAN NOVA PROSTA DELOVNA MESTA NA MOJEDELO.COM

METRONIK RAZVOJNI INŽENIR / DEVOPS Metronik d.o.o. M/Ž	DARK MATTER DESIGN LLC IGRANJE RAČUNALNIŠKE IGRE MINECRAFT Dark Matter Design LLC M/Ž	 ADMINISTRATOR INTERNETNE STRANI Trgovski center Tivoli - Moto Shop d.o.o. M/Ž
 DIGITALNI INŽENIR Knauf Insulation d.o.o. M/Ž	 IOS DEVELOPER (MID/SENIOR) nChain d.o.o. M/Ž	 IT ANALITIK / PROJEKTANT TIS d.o.o. M/Ž

UREDITE SI KARIERNI PROFIL
IN SE PREDSTAVITE VEČ KOT 26.000 PODJETJEM

Kvaliteten CV je za delodajalca ključen faktor pri izbiranju primerne kandidata.

Ustvarite svoj CV s pomočjo MojeDelo.com vmesnika, ki vam bo pomagal pripraviti profesionalen in kvalitetno izdelan življenjepis.

Ali ste dovolj dobro pripravljeni na napade hakerjev?

IZUM INTERNETA JE NEDVOMNO EDEN NAJPOMEMBNEJŠIH V ZGODOVINI ČLOVEŠTVA. VSAK DAN VEČ KOT 5 MILIJARDAM UPORABNIKOV OMOGOČA BOLJŠI NADZOR NAD VSAKDANJIM ŽIVLJENJEM IN DOSTOP DO NESKONČNE BAZE PODATKOV.

Internet je človeštvu odprl nova vrata, za katera niti nismo vedeli, da lahko obstajajo. S pojavom interneta se je prihodnost sodobne družbe za vedno spremenila. Obstajajo pa posamezniki in družbe, ki ga želijo izkoristiti sebi v prid. Kibernetske grožnje se razvijajo vsak dan. Kibernetski napadalci oziroma črni klobuki (angl. black hat) nenehno iščejo nove načine, kako najhitreje ogroziti sistem ter podatke posameznikov in podjetij. Grožnje pa ne predstavljajo samo izkušeni kibernetski napadalci. Zaskrbljujoče je tudi število amaterskih hakerjev, ki vse lažje dostopajo do profesionalne zlonamerne programske opreme. Za to je kriv izbruh »zlonamerne programske opreme kot storitve. Izkušeni kibernetski napadalci, ki imajo za seboj vrsto uspešnih napadov, svojo izdelano programsko kodo prodajajo drugim kibernetskim kriminalcem. Tako imajo reden dobiček, ne da bi si umazali roke. Velik dobiček, skoraj ničelno tveganje.

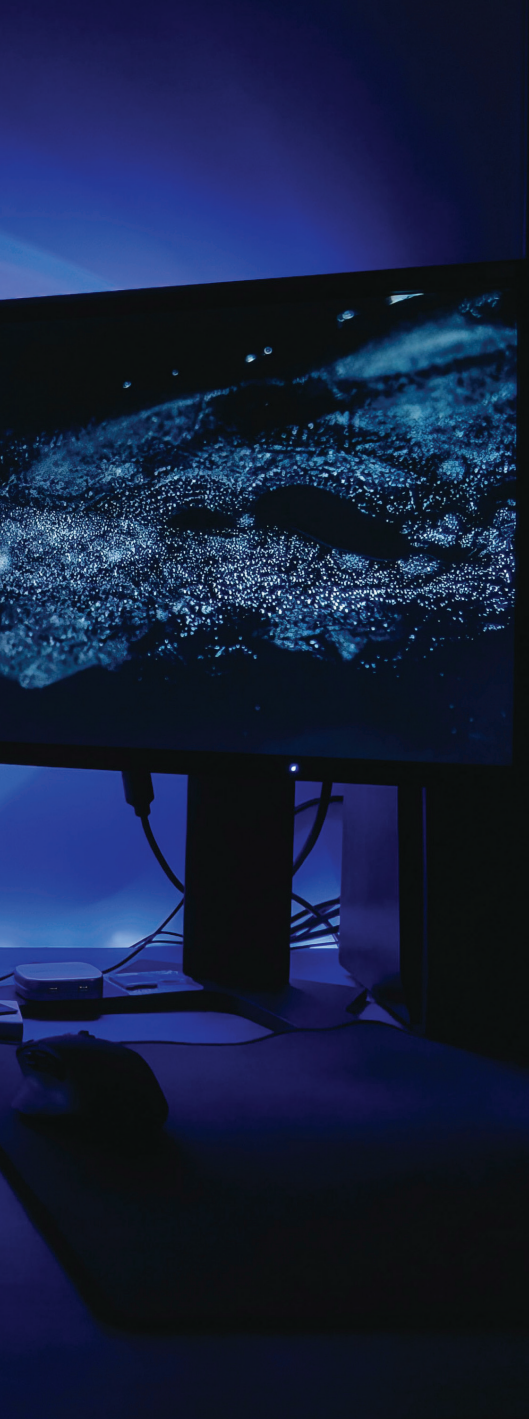
ZGODOVINA KIBERNETSKIH NAPADOV SE JE ZAČELA NEDOLŽNO

Hekanje oziroma vdiranje v računalniške sisteme se je v modernem pomenu besede prvič pojavilo leta 1961 v MIT klubu Tech Model Railroad Club, ko so člani vdrl v visokotehnološke modele vlakov z namenom, da bi spremenili njihove glavne funkcije. Kmalu so svoje znanje uporabili za vdiranje v računalnike. Za razliko od današnjih zlonamernih hakerjev je bil njihov namen nedolžen. Želeli so le raziskovati, izboljšati in preizkusiti meje obstoječih sistemov. Danes bi jih lahko označili kot etične hakerje svojega časa. Njihovo delo je celo spodbudilo razvoj novih programov, kot je na primer operacijski sistem UNIX. Računalniška tehnologija se je še naprej razvijala. 70. leta prejšnjega stoletja so bila obdobje t. i. »phreakerjev« ali telefonskih hakerjev. Najbolj odmeven akter je bil phreaker John Draper, bo-

lje poznan po vzdevku Captain Crunch. Draper je s pomočjo piščalke, ki je bila takrat priložena v vsaki škatli kosmičev Cap'n Crunch, uspel pretentati telefonsko omrežje in si priboriti brezplačne klice na dolge razdalje. Povsem običajna piščalka je piskala s frekvenco 2600 Hz, s katero si je Draper uspel prisvojiti operaterske pravice. Zaradi svojih podvigov si je prislužil naziv prvega zlonamernega hakerja. Draper je zaradi telefonskih prevarov nekaj časa preživel v zaporu, med svoje dosežke pa lahko uvrsti tudi sodelovanje z ustanoviteljema Appl (Steve Wozniak in Steve Jobs), ki sta prav tako spadala v kulturo phreakerjev.

PRVI RAČUNALNIŠKI VIRUS JE BIL USTVARJEN V ŠALI

Za razvoj prvega računalniškega virusa je zaslužen inženir BBN Technologies, Bob Thomas. Pred 50 leti je napisal kodo za program, ki se je

tudi za prvo obsodbo po zakonu o računalniških goljufijah in zlorabah, ki je bil sprejet leta 1986. Še nekaj odmevnih kibernetских dogodkov:

- Makro virus Melissa, zamaskiran v Word datoteko (primer phishing napada), se je ob infiltraciji samodejno razmnožil in poslal kopije prvim 50 kontaktom na seznamu stikov. Okužena sta bila tudi giganta Microsoft in Intel, ki sta bila prisiljena začasno omejiti dostop do interneta.
- 15-letni Michael Calce je leta 2000 z virusom Project Rivolta izvedel DDoS napad, ki je ohromil spletne strani CNN, Amazon, eBay, Yahoo, Dell in eTrade.

ZAČETEK KIBERNETSKE VARNOSTI

Po seriji odmevnih dogodkov se je svet naučil, da globalna povezljivost potrebuje večji nadzor in boljšo zaščito. Tako se je rodila ideja o kibernetiski varnosti.

Vzpostavitev računalniške varnosti je postala prioriteta številka ena. Agencija za napredne raziskovalne projekte (ARPA) in ameriške zračne sile so pri razvoju varnostnega jedra za računalniški sistem Honeywell Multics sodelovale s številnimi drugimi organizacijami. Cilj projekta je bila izdelava operacijskega sistema, ki bi lahko zaščitil, pravočasno prepoznal grožnje in avtomatiziral tehnike za odkrivanje ranljivosti v programski opremi.

PROTIVIRUSNE REŠITVE

Alarmantno število kibernetских napadov je sprožilo bitko za razvoj prve protivirusne rešitve. Leta 1987 sta bila predstavljena VirusScan in Ultimate Virus Killer (UVK), prva različica NOD

protivirusnega programa. Programi so bili opremljeni s preprostimi optičnimi bralniki, ki so izvajali kontekstna iskanja za odkrivanje zaporedij virusnih kod.

Nekateri bralniki so imeli vgrajene še »imunizerje«, ki so programe zamaskirali tako, da so virusi mislili, da je sistem že ogrožen in jih zato ni bilo smiselno napadati. Imunizatorji so bili korak v pravo smer, vendar so predvsem zaradi povečanega števila različnih virusov kmalu postali neučinkoviti.

POŽARNI ZIDovi

Prvi sistem z vgrajenim požarnim zidom s paketnim filtrom se je pojavil leta 1988. Paketni filtri pregledajo »pakete«, ki se prenašajo iz računalnika v internet, in če se paket ujema s pravili paketnega filtra, bo le-ta zavrnjen ali odobren. Ta preprosta zasnova je hitro postala visoko tehnološka varnostna funkcija, ki je kmalu začela veljati za prvo obrambno linijo milijonov omrežij po svetu.

KATERA KIBERNETSKA ORODJA SO NAJBOLJ UČINKOVITA?

Kibernetiski kriminalci se držijo načela, da skoraj za vsako oviro obstaja rešitev. Morda bodo potrebovali več tednov, mesecev ali celo več kot eno leto, da prelistajo najnovejšo zaščito, vendar jim bo na koncu uspelo. Nobena rešitev ni 100 %. Potreba po izboljšani varnosti in pravočasnemu odkrivanju je v zadnjih letih postala še pomembnejša. Šibki požarni zidovi in neustrezne protivirusne rešitve niso več ovira za pretkane digitalne zlikovce. Podjetja iščejo dolgoročne rešitve, s katerimi je eno-

lahko neovirano premikala med računalniki, na katerih je prikazoval sporočilo: »Jaz sem Creeper, ujemi me, če me moreš.« Odgovoril mu je prijatelj in sodelavec Ray Tomlinson (ustanovitelj e-pošte), ki je spisal program, ki se je prav tako lahko premikal med računalniki, medtem pa se je še podvojil. Njegov program se je imenoval Reaper. Creeper in Reaper sta bila torej začetnika dolge in še vedno trajajoče zgodovine kibernetских napadov. Leta 1989 je računalniški črv Morris izvedel prvi napad z zavrnitvijo storitve (DDoS). Ustvarjalec Robert Morris je s črvom želel izmeriti velikost interneta, vendar je črv namesto tega znatno upočasnili okužene sisteme. Slednje je lahko okužil večkrat, vse dokler se niso popolnoma zrušili. Kakšna je bila v tistem času rešitev? Prisiljena zaustavitev interneta. Kot odziv na dogodek je bila ustanovljena ekipa za odzivanje na nujne računalniške primere (CERT). Morrisov črv je kriv

stavno upravljati in zagotavljajo največji nivo varnosti.

REŠITVE ZA SPREMLJANJE V REALNEM ČASU

Nenehno spremljanje stanja kibernetske varnosti je strategija za odkrivanje kibernetskih groženj, ki pomaga ohranjati skladnost, varnost in se obenem prilagaja rasti podjetja. Rešitev za spremljanje kibernetske varnosti bo identificirala vse podatke in pomanjkljivosti v omrežjih, sistemih, programski opremi in končnih točkah. To je ključnega pomena, če podjetje želi optimizirati raven kibernetske varnosti omrežja. Dober primer je sistem za zaznavanje vdorov (angl. Intrusion Detection System, IDS). Gre za programsko opremo, ki nenehno spremlja omrežje in ugotavlja kršitve protokolov ali opozarja na zlonamerne naloge. Sumljivo vedenje in kršitve so avtomatsko prijavljeni. Obstaja več različnih sistemov za zaznavanje vdorov: sistem za zaznavanje vdorov v omrežje (NIDS), gostiteljski sistem za zaznavanje vdorov (HIDS), podpisni sistem za odkrivanje vdorov (SBIDS) in sistem za odkrivanje vdorov na osnovi anomalij (ABIDS).

UPRAVLJANE STORITVE KIBERNETSKÉ VARNOSTI

Upravljanje storitve kibernetske varnosti so razširitev obstoječega IT oddelka znotraj podjetja, kar pomeni, da prisostvujejo pri vseh varnostnih procesih. Nekatere ključne funkcije upravljanih storitev kibernetske varnosti:

- Revizije in ocene varnosti: ocena varnostnega statusa podjetja, ki omogoča vpogled v obstoječe pomanjkljivosti omrežja.
- IT strokovnjaki in njihovi strokovni nasveti,

vpogledi ter pomoč pri vzpostavljanju in vzdrževanju kibernetske varnosti.

- Implementacija rešitev: razvoj in implementacija strateških kibernetskih rešitev, specializiranih za potrebe določenega podjetja.

NAJPOGOSTEJŠI NAČINI KIBERNETSKIH NAPADOV

Malware je splošen izraz za zlonamerno programsko opremo, ki vključuje viruse, trojance, vohunsko (spyware) in izsiljevalsko (ransomware) programsko opremo. Poleg malware pa obstaja še kar nekaj različnih vrst kibernetskih napadov, ki so se izkazali za zelo uspešne.

- Botnet je omrežje okuženih naprav, ki jih nadzoruje digitalni zlonamernež ali zlonamerna kibernetska organizacija. Napadalcu lahko pridobijo nadzor nad napravo tako, da jo okužijo z zlonamerno programsko opremo. Čeprav botnet sam po sebi ni tipična oblika kibernetskega napada, ga kibernetski napadalec lahko uporabi za večjo učinkovitost drugih, pogostejše uporabljenih vrst napadov.
- Zlonamerna programska oprema za kriptorudarjenje (cryptomware): Priljubljenost kriptovalut je neizogibno privabila tudi zlonamerneže. Kibernetski napadalec poskuša vdreti v računalnik uporabnika in si s programsko kodo »sposoditi« računsko moč za rudarjenje kriptovalut.
- DDoS napadi: Namen DDoS napada je preprečiti normalno uporabo spletne strani. Z zavrnitvijo storitve lahko napadalec zahteva plačilo za ponovno vzpostavitev spletne strani.
- Phishing in socialni inženiring: Medtem ko osveščenost o kibernetskih napadih raste, se na novo pridobljeno znanje prilagajajo tudi phishing napadi, ki postajajo vse bolj prefinjeni. Phishing napadi skušajo uporabnike pretentati s pristnostjo sporočila. Končni cilj je uporabnika spodbuditi k odpiranju okužene povezave ali datoteke, preko katere napadalcu zbirajo osebne podatke.
- Napad s posrednikom (man-in-the-middle): Napadalec se vstavi med uporabnika in transakcijo, ki jo poskuša opraviti (na primer spletni nakup, prijava v e-pošto ...) in brez vednosti uporabnika ukrade občutljive podatke.

THINK IQ

THE INTELLIGENT
PAPER BRAND

IQ PREMIUM

IQ PREMIUM – Visokozmogljiv papir. IQ PREMIUM je mogočen papir, ki omogoča genialno upodobitev grafike in pusti trajen vtis. Omogoča jasen odtis in privlačen kontrast. Zaradi svoje visoke beline in popolne opacitete izpolnjuje vse pogoje ne glede na to ali tiskate besedilo ali osupljive grafike in je zelo primeren za obojestranski tisk. Po zaslugi široke palete formatov in gramatur nudi papir IQ PREMIUM raznolike možnosti uporabe. Za dodatne informacije in naročilo vzorcev smo vam na razpolago na telefonski številki 01/54 72 100 ali na elektronskem naslovu office@europapier.si.

EUROPAPIER

The IQ paper portfolio is Cradle to Cradle Certified® at the Bronze level. Cradle to Cradle Certified® is a registered trademark of the Cradle to Cradle Products Innovation Institute.

mondi

www.mymondi.net/IQ

GO-LIX

Informacijska varnost bi morala biti prioriteta

INFORMACIJSKA VARNOST JE ZAGOTOVO POSTALA ENA OD PRIORITET VSAKEGA RESNEGA PODJETJA. ČE SE ŽELITE RESNIČNO PREPRIČATI, ALI STE VARNI PRED HEKERSKIMI NAPADI, MORATE NAJETI ETIČNE HEKERJE.

Že zavedanje o tem, da informacijska in kibernetska varnost danes nista nekaj samoumevnega, je prava pot k varnemu IKT okolju. Seveda 100-odstotne ravni varnosti nikoli ne moremo doseči, a če preprečimo večino morebitnih napadov, smo naredili veliko in si nimamo česa očitati.

Da bi sploh vedeli, kako varno je IKT okolje podjetja, je najbolje najeti izvajalca, strokovnjaka za varnostne preglede in penetracijske teste. Ta bo ugotovil in nam posredoval informacije o tem, kaj delamo prav – in še pomembneje – kje so varnostne luknje in ranljivosti, ki jih moramo odpraviti, če se želimo izogniti težavam. Ekipa strokovnjakov podjetja GO-LIX bo poskrbela, da boste na spletu še varnejši.

VARNOSTNI PREGLEDI IKT OKOLJA

Zunanji varnostni pregled in penetracijski test je pregled, ki ga izvajalec opravi in poskusi zlorabiti ranljivosti na zunanji infrastrukturi podjetja naročnika, kot so strežniki, aplikacije, v nekaterih primerih celo elektronska pošta. S tem naročnik pridobi podatke o tem, katera javno dostopna IKT sredstva vsebujejo ranljivosti. Opravi se tudi pregled informacij iz javnih virov, kjer se preveri, kateri podatki in gesla podjetja so bili odtujeni. Ko govorimo o notranjem varnostnem pregledu, izvajalec izvede pregled notranjega omrežja na

lokaciji naročnika. Tako preveri učinkovitost notranjih varnostnih kontrol, pa naj gre za napadalca ali nezadovoljnega zaposlenega z dostopom do notranjih virov, ki bi jih lahko izkoristil.

PREGLED SPLETNIH STRANI IN APLIKACIJ

Spletne strani in aplikacije lahko napadalcem puščajo odprte roke pri vdoru v IKT infrastrukturo. Pri pregledu spletnih strani in aplikacij strokovnjaki podjetja GO-LIX ugotovijo, ali imajo le-te kakšno ranljivost, skozi katero bi utegnil napadalec ogroziti podatke podjetja, priti do baze uporabnikov in podjetju kakor koli škodovati. Tudi tu GO-LIX poleg identifikacije ranljivosti naročniku poda poročilo in priporočila za odpravo pomanjkljivosti.

Pri vsem tem pa je pomembno predvsem preventivno ukrepanje in onemogočanje lahkega dela neprividpravam.

SVETOVANJE IN IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH STA KLJUČNA

Na podlagi vseh zbranih podatkov lahko GO-LIX naročniku svetuje, kaj mora narediti oziroma kakšne ukrepe mora sprejeti, da ne postane lahka tarča kibernetskega napada. Svetovanje je pomembno tudi z vidika prenosa miselnosti na vodilne v tistih podjetjih, kjer so mnenja, da »njih to ne more doleteti«. Vedeti moramo, da je za nepridiprave tudi majhno podjetje lahko priložnost za zaslužek. Če pridobijo pomembne podatke, jih mora tudi malo podjetje nekako

odkupiti. Kdo je v tem primeru zmagovalec, je seveda znano vnaprej. Hkrati je eden pomembnejših vidikov izobraževanje zaposlenih, saj so pogosto neuki zaposleni, ki odpirajo sumljive priponke v mailih, obiskujejo nepreverjene spletne strani in podobno, najlažji način za vstop napadalca v IT sistem izbranega podjetja. Človeška napaka je eden ključnih faktorjev, ko govorimo o varnosti IT infrastrukture podjetij. V podjetju GO-LIX so tudi strokovnjaki za odkrivanje anonimne elektronske pošte ali digitalnih sledi, ki vsebujejo škodljive podatke in lahko vodilnim v podjetju povzročijo precej sivih las. Seveda pa v svoji celoviti ponudbi poskrbijo tudi za ustrezen odziv na kibernetske incidente, če so se napadalci prebili v vaš informacijski sistem.

PREGLED PODATKOV IZ JAVNIH VIROV, GDPR IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Poleg tega poskrbijo tudi za pregled podatkov iz javnih virov z metodologijo OSINT, ki pripomore k boljši varnosti korporacije. GDPR in varstvo osebnih podatkov sta le še dve področji, kjer se lahko zanesete na GO-LIX. Pohvalijo se lahko s tem, da jih tako stroka kot stranke prepoznajo kot podjetje, ki omenjene storitve zagotovi na najvišjem strokovnem nivoju. Ekipa ima za sabo več sto referenčnih projektov na področju bančništva, zavarovalništva, kritične infrastrukture, ministrstev in vseh vrst podjetij. Vsi izvajalci so tudi ustrezno certificirani. Več najdete na spletni strani www.golix.si. (P.R.)

GO-LIX d.o.o.,
kibernetska in informacijska varnost d.o.o.

Cesta Goriške fronte 46
5290 Šempeter pri Gorici
info@golix.si
www.golix.si

Teratec

Pred dopustom postavite varovanje na prvo mesto

SE PRAVKAR ODPRAVLJATE NA DOPUST? LETOS SI LAHKO ZAGOTOVITE, DA BO VAŠA NEPREMIČNINA VARNA PRED NEPRIDIPRAVI, KI SO V TEM ČASU POSEBEJ AKTIVNI.

Tehnično varovanje nepremičnine poskrbi za miren odhod od doma ali iz pisarne, saj ste, če se zgodi karkoli nepredvidljivega, o tem obveščeni. Le tako boste vedeli, da bo nepremičnina, ko se vrnete nazaj, v takšnem stanju, kot ste jo zapustili. Naj gre za odsotnost med letnim dopustom ali zgolj, ko ste odsotni kratek čas.

Video nadzor ter protivlomno varovanje domov in poslovnih objektov sta napredovala do te mere, da si ju lahko privoščijo skoraj vsak. Rešitev za tehnično varovanje je ogromno, a naj vam olajšamo odločitev: vedno se obrnite na preverjenega ponudnika, ki bo našel pravo rešitev za vaše potrebe. Tako vam ni treba brskati po spletu in zapravljati časa. Pomembno je, da se v prvi vrsti osredotočite na visok nivo varnosti, pomembni sta tudi enostavnost uporabe in sprejemljiva cena.

Težava mnogih uporabnikov, ki se odločajo za videonadzor in protivlomno varovanje, je, da so pripravljeni poseči po poceni rešitvah, ki dajejo lažen občutek varnosti. Ker imamo tovrstne rešitve prav zaradi varnosti, se moramo nanje stoodstotno zanesti, zato potrebujemo preverjenega ponudnika z licenco in ne rešitve ponudnika, ki se ukvarja z zabavno elektroniko, spotoma pa ponuja poceni sisteme za varovanje.

KO KAKOVOST IN CENA NAJDETA SKUPNO POT

Vemo, da kakovost in najnižja cena ne gresta skupaj, dobite pa pri podjetju Teratec vrhunsko opremo po konkurenčnih cenah. Lahko se odločite za osnovni ali vrhunski nivo opreme, tu seveda odločitev prepuščajo vsakemu posamezniku.

Profesionalna ekipa z bogatimi izkušnjami in znanjem optimalno poskrbi za vašo varnost in za varnost vašega premoženja. Specializirani in licencirani so za izvajanje sistemov tehničnega varovanja poslovnih in zasebnih objektov.

Tako kot ima licenco Ministrstva za notranje zadeve RS samo podjetje, imajo tudi zaposleni osebne licence in certifikate, ki jih redno obnavljajo. Poleg tega zagotavljajo celovito ponudbo, ki zajema svetovanje, načrtovanje in pripravo dokumentacije, izvedbo in vzdrževanje sistema.

DOBITNA KOMBINACIJA: KAMERE IN SENZORJI ZA JAVLJANJE VLOMA

Video nadzor je uporaben v vsakem objektu, še posebej pa se izkaže pri večjih. Katera pa je bistvena prednost tovrstnega nadzora? Ena

oseba ima lahko pregled nad velikim območjem tudi iz oddaljene lokacije preko osebnega računalnika ali pametnega telefona. Dobra pokritost objekta s kamerami vam omogoča nadziranje vseh dogodkov na objektu (požar, nepooblaščen vstop, nesreča...). Posnetki se pogosto izkažejo za dobrodošlo pomoč pri morebitni policijski preiskavi izrednih situacij in iskanju vzrokov za dogodke.

UKREPATE LAHKO, PREDEN BI BILO PREPOZNO

Hitro ukrepanje je za vas in vaše premoženje bistvenega pomena. Panik stikalo za javljanje rop ali senzorji za javljanje vloma, nameščeni v objektu, so naprave, ki takoj sprožijo akcijo. Tehnični sistemi za javljanje vloma ali rop varujejo vašo lastnino pred nepridipravi podnevi in ponoči. Če v objekt vstopi nepridiprav, ste o tem obveščeni vi ali pa kar neposredno služba za

varovanje, ki na vašo lokacijo nemudoma pošlje mobilno intervencijsko ekipo. Tako vlomilcu ali roparju občutno skrajšamo čas za delovanje in mu preprečimo odtujitev imetja, kar je ključnega pomena.

VAROVANJE NI SAMO PROTIVLOMNI SISTEM

Poleg omenjenega si lahko v objektu omislite tudi sisteme za javljanje požara in plinov. Vse večja potreba je prav po vgradnji javljalnikov požara v stanovanjskih hišah, saj izkušnje kažejo, da se požar v kuhinji pojavi ravno takrat, ko nas med kuho kaj zmoti.

V podjetjih je modra izbira tudi kontrola pristopa, s katero lahko za obiskovalce in zaposlene določite polje dostopa ter preprečite nepooblaščen dostop v prostore. Čitalec kartic beleži tudi evidenco vstopov v objekt in v prostore, kar zmanjšuje možnosti in poskuse zlorab.

Podjetju Teratec zaupajo že mnogi, od fizičnih strank do velikih in manjših podjetij z različnih področij: od farmacije do hotelov, od športnih objektov do avtomobilske industrije in gostinstva. Glede na to, kaj potrebujete, lahko s strokovnjaki podjetja Teratec izberete idealen komplet po meri. Vsak sistem tehničnega varovanja namreč deluje samostojno, lahko pa jih tudi medsebojno povezujemo.

Več najdete na www.teratec.si.

(P.R.)

Več najdete na

- www.teratec.si
- T: +386 40 28 38 48
- @: info@teratec.si

8000plus

Morda spletni nepridipravi opazujejo prav vas

KIBERNETSKI NAPADI NISO NEKAJ, KAR LAHKO OPAZUJEMO Z VARNE RAZDALJE. PRISOTNI SO TUKAJ IN ZDAJ. NAPADALCI SE NE OZIRAJO NA VELIKOST ALI »POMEMBNOST« PODJETJA. NJIHOVA TARČA JE LAHKO KDORKOLI.

Če se nam je pred leti zdelo, da je kibernetiski kriminal neka oddaljena grožnja, ki jo lahko opazujemo le v filmih ali o njej beremo v zgodbah iz tujine, danes še zdaleč ni tako. Tudi v Sloveniji se dnevno odvijajo kibernetiski napadi na podjetja, zato moramo biti nanje pripravljeni. Digitalizacija je področje, ki se mu podjetja, če želijo biti uspešna in obstati na trgu, ne morejo izogniti. Hkrati z digitalizacijo pa se moramo vsi sprijazniti z nevarnostmi, ki jih ta prinaša. In kibernetiski napadi so realna grožnja, na katero se lahko pripravimo z ustreznimi rešitvami.

Najpogostejše gre za primere, ko napadalci vdrejo v sistem podjetja, ga dodobra spoznajo, onesposobijo oziroma zaklenejo podatke, za ponovno vzpostavitev pa zahtevajo visoke zneske. Podjetje mora običajno v takšnem primeru znesek v kriptovalutah nakazati na račun napadalca, nato pa lahko le upa, da bodo napadalci držali besedo in sistem povrnili v prvotno stanje. Če tega ne storijo, je treba vse vzpostaviti na novo, a podatki so danes dragoceni in na kocki je lahko celo obstoj podjetja. V najboljšem primeru podjetje beleži poslovno škodo le za čas, ko ni moglo poslovati.

NAJPREJ SE JE TREBA USTREZNO »OPREMITI«

Da bi se opisanemu scenariju karseda izognili, se moramo najprej ustrezno »opremiti«. Za začetek moramo razmišljati vsaj o napredni zaščiti na končnih točkah, spremljanju omrežnega prometa in pogosto tudi o najeti storitvi za zagotavljanje varnosti. Ponudnik, ki ob uvažanju digitalizacije poskrbi tudi za visok nivo kibernetiske varnosti, je zlata vreden. Smotrno je razmisliti o varni hrambi podatkov, ustrezno

zaščitenih varnostnih kopijah – v oblaku (več lokacij), ki jih priporočamo, ali fizično (priporočamo prav tako na različnih lokacijah). Če boste izvedbo in implementacijo tovrstnih rešitev zaupali podjetju 8000plus, se boste lahko sami

ukvarjali s poslom, saj boste vedeli, da je za varnost poskrbljeno. 8000plus je eno redkih podjetij pri nas, ki lahko vse storitve digitalizacije za naročnika izvede celovito.

IZBERITE CERTIFICIRANEGA PONUDNIKA

Podjetje 8000plus je vpisano v DIH katalog (dih.slovenia.si) in ima za opravljanje pregledov s področja kibernetiske varnosti pridobljene vse potrebne certifikate.

Izvajajo tudi teste, s katerimi preverijo kibernetisko varnost podjetja, vam pa seveda izdajo poročilo in priporočila, kako ravnati.

Ne smemo pa pozabiti na ozaveščen kader v podjetju. Tako na vodilne, ki se kljub morda relativno majhnemu podjetju zavedajo nevarnosti kot tudi na zaposlene, ki se zavedajo na primer nevarnosti phishinga in ne odpirajo sumljive e-pošte ali potencialno nevarnih povezav. Za uvajanje digitalizacije v podjetje, kibernetisko varnost, dvig digitalnih kompetenc, uvajanje digitalnega marketinga in še več, je na voljo kar nekaj spodbud Javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo (SPS) in Javne agencije SPIRIT. V ta namen lahko podjetja pridobijo različne zneske subvencij, svetovanje in dokumentacijo pa v okviru svoje celovite ponudbe uredi podjetje 8000plus.

Več informacij o podjetju in njihovih storitvah najdete na digitalizacijapodjetja.si. (P.R.)

POMEMBNO PENETRACIJSKO OZIROMA VDRNO TESTIRANJE RAZDELJO NA TRI SKLOPE:

- Zunanje preverjanje sistema, ki vključuje poskus napada na način, kot bi to počeli hekerji in vključuje iskanje ranljivosti v sistemski in programski opremitvi. Po želji lahko preverjanje vključuje poskus vdora preko socialnega inženiringa, kjer preizkusijo ozaveščenost zaposlenih. To vključuje pošiljanje zlonamernih elektronskih sporočil, kopije legitimnih spletnih strani za pridobivanje prijavnih podatkov in podobno.
- Ciljno penetracijsko testiranje, ki je namenjeno točno določenim infrastrukturam, na primer strežnikom, kameram ...
- Penetracijsko testiranje spletnih aplikacij, pri katerem se izvede simuliran napad na spletne aplikacije.

Naročnik na koncu seveda prejme poročilo z vsemi potrebnimi podatki in priporočili. Več: digitalizacijapodjetja.si/kibernetiska-varnost.

8000plus
Digitalizacija podjetij

M: +386 31 782 321

E: info@8000plus.si

W: digitalizacijapodjetja.si

Wi-Fi

Varno. Preprosto. Intelligentno.

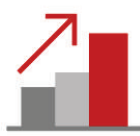
WatchGuard izboljša vašo brezžično izkušnjo z dostopnimi točkami Wi-Fi 6, centraliziranim upravljanjem in inteligentnim poročanjem.

Wi-Fi 6
dostopne točke

Wi-Fi
WatchGuard Cloud

Poročanje in
upravljanje

Primeri
uporabe

Enostavne in varne brezžične izkušnje

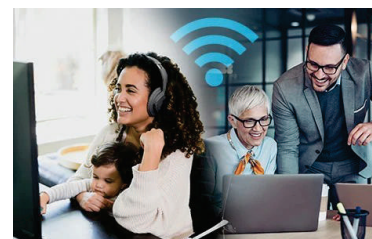
WatchGuard Wi-Fi 6 dostopne točke

Omrežja vseh oblik in velikosti, pripravljena na prihodnost, z Wi-Fi v WatchGuard Cloud. Od domačih pisarn do obsežnih korporativnih prostorov ima WatchGuard tehnologijo Wi-Fi 6 z varnimi dostopnimi točkami s šifriranjem WPA3.

Poenostavljeno upravljanje v oblaku

Upravljanje Wi-Fi in konfiguracija omrežja v WatchGuard Cloud zagotavlja varno brezžično izkušnjo in enostavno upravljanje. Z integracijo v naš portfelj izdelkov, kot so WatchGuard Endpoint Security, AuthPoint in Firebox, je upravljanje različnih potreb brezžične povezave enostavno.

Zgradite brezžična omrežja vseh vrst

Wi-Fi je bistvenega pomena za ohranjanje povezave, delo, igranje in upravljanje naprav interneta stvari (IoT). WatchGuardove dostopne točke Wi-Fi 6 zagotavljajo izjemno zmogljivost z enostavnim načinom za izkoriščanje varnosti v številnih primerih uporabe, kot so delo na daljavo, maloprodaja ipd.

**CYBER
SECURITY
TEAM
@ANNI**

Toni JERŠIN
M 041 820 577

Matej PERNEK
M 051 323 343

www.varen.it

NOVO!

**Prva pomoč pri
spletnih napadih**

MODRA ŠTEVILKA
080 25 52

Schneider Electric

So podatkovni centri pripravljeni na izzive prihodnosti?

LASTNIKI IN UPRAVLJAVCI PODATKOVNIH CENTROV, KI BODO TVEGANJA IN POMANJKLJIVOSTI OBSTOJEČIH PODATKOVNIH CENTROV IN Z NJIMI POVEZANIH STRATEGIJ UPRAVLJANJA ODKRILI DOVOLJ ZGODAJ, BODO BOLJE PRIPRAVLJENI NA NOVE IZZIVE.

Digitalizacija in tehnološki napredek nas vodita v novo, bolj integrirano prihodnost. Uporabniki bodo od lastnikov podatkovnih centrov zahtevali bolj raznolike pristope, ki bodo omogočali prehod v oblak in na rob, iskali bodo podatkovne centre, ki jim bodo pomagali zgraditi močnejše partnerske ekosisteme, pričakovali pa bodo tudi večjo podporo pri vključevanju različnih storitev za svoje stranke. Da bi lastniki podatkovnih centrov izpolnili naraščajoče zahteve trga, bodo morali izboljšati učinkovitost na štirih temeljnih področjih.

Trajnost: Poleg izpustov ogljika bo treba spremljati, zbirati, analizirati, primerjati in objaviti tudi izpuste dobavne verige. Sodelovanje z uveljavljenimi, okoljsko ozaveščenimi podjetji za infrastrukturo podatkovnih centrov, kot je Schneider Electric, lahko pomaga doseči trajnostne cilje. Okoljske pobude, kot je program Schneider Electric Green Premium, so lahko uporaben primer smernic za lastnike podatkovnih centrov, ki želijo nadaljevati prizadevanja v smeri trajnosti.

Učinkovitost: Učinkovitost podatkovnega centra, ki pogosto vključuje samo zmogljivost procesne in strojne opreme, bo morala vključevati tudi učinkovitost človeških virov, kapitalске stroške in skupne stroške lastništva. Podatkovni centri bodo lahko z nameščanjem inteligentnih senzorjev in dodajanjem različnih digitalnih storitev z možnostjo oddaljenega spremljanja bolj učinkovito usmerjali delovne naloge zaposlenih (hitrejše opozorilo, natančnejša napo-

vedna diagnostika), kar bo zmanjšalo število nepredvidenih izpadov.

Prilagodljivost: Podatkovni centri fleksibilne zasnove bodo lastnikom omogočili lažje prilagajanje nihajočim potrebam trga. Iskane bodo tudi rešitve, ki varčujejo s prostorom, omogočajo enostavno daljinsko programiranje in spremljanje. Rešitev je v vnaprej zgrajenih podatkovnih centrih z zadostno močjo in hladilno zmogljivostjo v obliki kontejnerskih, modularnih podatkovnih centrov.

Odpornost: Z uvedbo procesov, programov, orodij in virov, ki omogočajo minimalno izpostavljenost nevarnostim in s tem povezanim tveganjem, kot so nepredvideni izpadi električne energije, prav tako tudi s hitrim odzivom in okrevanjem po nenačrtovanih dogodkih, bodo lastniki podatkovnih centrov veliko lažje nadzorovali svojo usodo v času krize in negotovosti. Zmogljiva orodja za spremljanje, ki temeljijo na umetni inteligenci (AI), ponujajo nove načine daljinskega upravljanja s tveganimi podatkovnimi centri. IT platforma EcoStruxure podjetja

Schneider Electric na primer samodejno zbira vrednosti kritičnih infrastrukturnih senzorjev in podatke dostavi centraliziranemu podatkovnemu jezeru v oblaku, kar olajša sprejemanje upravljaljskih odločitev.

POMEN KIBERNETSKE VARNOSTI

Vsak od teh štirih stebrov bo za zagotavljanje kibernetske varnosti zahteval vgradnjo naprednega varnostnega omrežja. Strategija kibernetske varnosti podjetja Schneider Electric oblikuje okvir za nadaljnji razvoj tehnologije in pomaga podatkovnim središčem pri posodobitvi svojih tovrstnih strategij. Kot vodilni na področju kibernetske varnosti želi Schneider Electric zagotoviti neprekinjeno razpoložljivost podatkovnih centrov v prihodnosti, pa tudi da bi nenehna skupna prizadevanja za razvoj kibernetske varnosti privedla do še boljšega odkrivanja napadov, boljše procesne in forenzične analize ter izpopolnjenih rešitev odzivanja na kibernetske napade. Več informacij o omenjenih rešitvah najdete na se.com/si/sl. (P.R.)

Schneider Electric d.o.o.

Ameriška ulica 8,

1000 Ljubljana

Tel.: +386 1 236 35 45

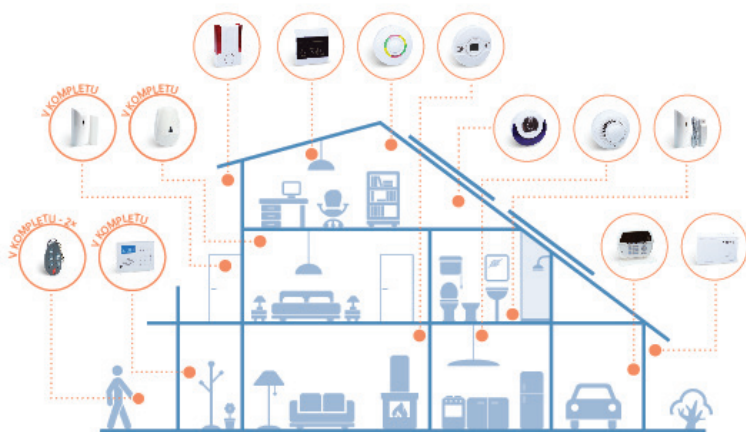
e-pošta: info@kali.si

www.se.com/si/sl/

Čuvaj.si

Naj tatovi dvakrat premislijo, preden se lotijo vašega doma

STE NA DOPUSTU IN VAS SKRBI VARNOST VAŠEGA DOMA? VAS TUDI V SLUŽBI ALI NA KRATKI KAVI OB LJUBLJANICI VEDNO SKRBI, ALI SE OKOLI VAŠE HIŠE ALI STANOVANJSKEGA BLOKA SMUKA KAKŠEN NEPRIDIPRAV?

»Ne potrebujem alarma, nadzornih kamer ali senzorjev. Živim v varni ulici, kjer ni lopovov.« Priznajte, večkrat ste razmišljali v tej smeri, ko je bilo govora o fizični varnosti hiše ali stanovanja. Ali pa: »Imam psa čuvaja, s katerim ni šale.« Če bi bilo temu tako, potem bi bila stopnja kriminala občutno nižja. Lahko živite v najbolj varni ulici ali pa imate na videz najbolj nevarnega hišnega ljubljence, pa boste še vedno lahka tarča za pogumne nepridiprave, še posebej, ko ste na zaslužnem poletnem oddihu. Kaj lahko torej naredite za varnost doma?

Začnimo pri osnovah, za katere ne potrebujete nobenega finančnega vložka. Zapirajte vrata in okna in pod nobenim pogojem ne hranite rezervnega ključa nekje v okolici hiše ali stanovanja. Ne pozabite zakleniti garaže. Medtem ko ste na dopustu, spravite dragocene predmete na varno in prosite prijatelja ali bližnjega družinskega člana, naj redno obiskuje vaš dom, kar bo tatovom sporočilo, da hiša vendarle ni prazna, kot so sprva predvidevali.

Ste na dobri poti. Če pa želite narediti opazno razliko, kar se tiče ravni varnosti vašega doma, potem boste potrebovali strokovno varnostno rešitev. Orodje, ki ga ni moč pretentati in s katerim boste brezskrbno odšli tudi za več tednov v oddaljen kraj, zavedajoč, da boste ob vsakem pomembnem dogodku pravočasno dobili obvestilo. Rešitev se imenuje Čuvaj.si – brezžični varnostni sistem, ki vas ne obvaruje samo pred tatovi, ampak obvesti tudi v primeru požara, uhajanja plina, izlitja tekočin in podobno.

ČUVAJ.SI – UPORABNIKU PRIJAZNA VARNOSTNA REŠITEV

Kaj pričakujemo od dobrega varnostnega sistema? Vsako gospodinjstvo ne premore varnostnega strokovnjaka ali IT navdušenca, ki bi znal vzpostaviti napreden varnostni sistem, zato je pomembno, da je katera koli varnostna rešitev enostavna za uporabo. Priporočljivo je, da je uporabniški vmesnik v slovenskem jeziku, kar zmanjša možnost nastanka morebitnih nevednosti zaradi nerazumevanja tujega jezika. Omogočeno mora biti tudi več načinov upravljanja varnostnega sistema: fizično prek nadzorne plošče, preko spleta in pametnega telefona. Čuvaj.si s tem nima težav, saj vsebuje vse zgornje elemente. Je uporabniku prijazen, grafični vmesnik je v slovenščini, dovoljuje pa upravljanje preko tipkovnice, mobilne aplikacije in spletnega vmesnika. Njegove prednosti pa se ne končajo tukaj. Kot rečeno, poleg primarne funkcije varovanja pred tatovi, lahko varnostni sistem Čuvaj.si opremito s senzorji, ki bodo zaznavali druge kritične dogodke: požar, uhajanje plina, izlitje tekočin in še več. Vgrajeno ima tudi zelo priročno funkcijo obveščanja o prihodu in odhodu najmlajših družinskih članov. Tako ste na dopustu, v službi ali na sprehodu lahko pomirjeni, da je šolar varno prišel domov.

Razveselila in pomirila vas bo tudi funkcija vklop domačih naprav na daljavo. Preko telefona ali spleta boste lahko kjer koli vklopili luči, klimo, ogrevanje ali kaj podobnega. Medtem ko boste

ležali na plaži, boste lahko vklopili vse luči v hiši in tako pregnali neželene obiskovalce.

ENOSTAVNA POSTAVITEV, ZANESLJIVO DELOVANJE IN DODATNA RAZŠIRLJIVOST

Varnostni sistem Čuvaj.si deluje brezžično. Podjetje vam pošlje že prednastavljen kit komplet, zato dodatno programiranje ni potrebno. V kompletu boste dobili:

- alarmno centralno enoto s tipkovnico na dotik, vgrajeno sireno in baterijo,
- IR senzor gibanja,
- dva daljinska upravljalnika,
- napajalnik za centralno enoto
- pribor za namestitvev,
- letna Čuvaj naročnina v vrednosti 60 €.

Sistem ima vgrajeno SIM kartico z enoletno naročnino, ki deluje v Sloveniji, Hrvaški, Avstriji in Srbiji. Nastavite lahko več GSM števil, na katere bo Čuvaj.si pošiljal obvestila o pomembnih dogodkih. Prednost sistema Čuvaj.si je tudi njegov potencial za razširljivost. Osnovni sistem lahko kadar koli nadgradite z do 32 brezžičnimi javljalniki, 8 brezžičnimi elektronskimi stikali, 8 žičnimi javljalniki, 8 daljinskimi upravljalniki, 1 nastavljenim izhodnim kontaktom in neomejenim številom brezžičnih siren.

Za še več informacij o Čuvaju.si obiščite spletno stran <https://cuvaj.si/>.

(P.R.)

HSI

HSI d. o. o.

Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto

info@hsi.si

+386 7 600 19 60

Bonajo

Vrhunske kamere in enostaven nadzor

DAJTE PREDNOST VARNOSTI SVOJEGA PREMOŽENJA. PRIVOŠČITE SI VRHUNSKE REŠITVE, ODLIČNO UPORABNIŠKO IZKUŠNJO IN HKRATI NE DOPUSTITE, DA VAM POPOLNOMA IZSUŠIJO DENARNICO.

Tokrat se posvetimo varnostnim kameram za vsakogar, ki kaj da na varnost in na to, da lahko v vsakem trenutku preveri, kaj se na določenem kraju dogaja oziroma se je zgodilo.

Ne glede na to, ali potrebujete kamere v notranjih prostorih ali na prostem, morda še pametni zvonec ... Najbolje pri vsem je, da lahko različne izdelke podjetja Reolink združite v povezano in pametno varnostno rešitev, ki je dostopna v eni uporabniško dovršeni brezplačni aplikaciji. Poleg tega za omenjene rešitve ne boste zapravili celega premoženja. Na eni strani jih odlikuje dizajn, na drugi pa vrhunska funkcionalnost, ki bo zadovoljila tudi zahtevnega uporabnika.

Vseh rešitev je toliko, da bi jim lahko namenili kar celotno revijo. Ker pa te možnosti nimamo, se osredotočimo na nekaj novejših modelov. Reolink ponuja vse! Od kamer, ki se napajajo preko omrežnega kabla, baterijskih in Wi-Fi kamer do varnostnih video sistemov s snemalnikom in popolnoma brezžičnih posebnosti, ki se napajajo z močno baterijo, na splet pa se povezujejo s SIM kartico.

ENA BOLJŠIH REŠITEV ZA ZUNANJE VAROVANJE

Ena bolj zanimivih je zagotovo nagrajena kamera Reolink ARGUS 3 PRO 2K. Brezžična kamera, ki jo je Forbes Home leta 2022 uvrstil med najboljše varnostne sisteme na sončno napajanje. Vključuje ločljivost 2K, kar 16-kratno povečavo ter izredno široko, 122-stopinjsko vidno polje. Infrardeči nočni vid vam omogoča, da tudi ponoči vidite jasno sliko stvari, ki so oddaljene do največ 10 metrov. Integrirana močna luč in dvosmerni zvok zagotavlja dodaten ni-

vo varnosti. Tako boste vedno slišali, kaj se dogaja v notranjosti ali na prostem, kjer je kamera nameščena, hkrati pa boste lahko preko vgrajenega zvočnika in aplikacije na telefonu nagovorili nepovabljenega (ali povabljenega) gosta. Reolink ARGUS 3 PRO z dodatnim solarnim panelom je prava brezžična rešitev, ki uporabnika osvobodi pogostega polnjenja baterije. V njeni notranjosti se skrivajo napredni algoritmi za prepoznavanje in razločevanje med ljudmi, vozili in ostalimi gibljivimi telesi. Reolink ARGUS 3 PRO in vse ostale rešitve delujejo s preprosto aplikacijo na pametnem telefonu, preko katere lahko upravljamo z nastavitvami in si ogledujemo posnetke, nastavljamo parametre in preko nje komuniciramo.

VANDALI JI NE BODO MOGLI DO ŽIVEGA

Ker ima Reolink pestro paleto rešitev, je velika verjetnost, da boste našli pravo zase. Kompaktna rešitev, ki botruje tudi morebitnim vandalom? Ni problema! Reolink RLC-542WA (ločljivost 5MP Super HD) in Reolink RLC-842A (ločljivost 4K Ultra HD) bosta zagotovili tudi to. Kamere v močnem ohišju se razlikujeta predvsem v tem, da je prva brezžična Wi-Fi kamera, druga pa PoE, torej ji tako povezavo na splet kot potrebno energijo zagotovimo preko omrežnega kabla. Sta vrhunski kamere s 5-kratnim optičnim zoomom, IR nočnim snemanjem, snemanjem zvoka, standardom vodoodpornosti IP66 ...

INOVACIJA: DVA OBJEKTIVA IN ZELO ŠIROK VIDNI KOT

Kamera Reolink Duo z dvema objektivoma je na voljo v Wi-Fi in PoE različici. Snema v ločljivosti 2K Super HD, poleg funkcij, ki smo jih našli že pri ostalih kamerah, pa ima vrhunsko lastnost. Njen kot opazovanja okolice je izjemno širok, in

sicer kar 150 stopinj, tako da boste pod nadzorom lahko imeli zares veliko območje. Zaradi vgrajenih LED reflektorjev in IR LED luči zajema barvne posnetke tudi ponoči.

BREZ KABLA, BREZ INTERNETA?

Do zdaj smo pisali o kamerah, ki za povezavo potrebujejo kabel ali Wi-Fi. Kaj pa tam, kjer interneta ni? GO PT Plus in GO Plus sta 4G LTE modela in delujeta popolnoma brezžično. Napaja ju zmogljiva baterija, povezavo na splet pa jima zagotavlja SIM kartica, ki se vstavi v samo kamero. Vrhunska kamera, ki je praktično skoraj brez konkurence. Vrtenje, nagibanje, vodoodpornost in celo možnost priključitve solarne napajanja.

Reolink ne počiva na lovorikah, saj se bo v kratkem na trg podala nova vrsta »lovskih« kamer KEEN s kamuflažno prevleko, 4G LTE povezavo, vzdržljivo baterijo in z možnostjo solarne napajanja.

Hkrati lahko na Youtube kanalu podjetja in na družbenih omrežjih stalno spremljamo aktualne objave, obveščeni smo o novostih in različnih zmogljivostih njihovih naprav. Več o njih pa najdete tudi na bit.ly/bonajo-reolink. (P.R.)

BONAJO d.o.o.

Kosovelova cesta 2,
1290 GROSUPLJE

Telefon: 040 514 750

Email: bonajo@bonajo.si

www.bonajo.si

NT KONFERENCA 2022

26. – 28. september 2022
Grand Hotel Bernardin, Portorož

Big Data, AI, VR, Data mining, strojno učenje, Chatbots, IoT,
industrija 4.0, blockchain, kvantno računalništvo...

GOVORIMO TVOJ JEZIK.

Kaj še čakaš? Ne hiti počasi!

PONAREJENI TELEFONI SO NA ZAHODNIH TRGIH SILA REDKI, VENDAR SE PRI NAKUPOVANJU PREKO SPLETA ZA VSAKIM VOGALOM LAHKO SKRIVA PAST ALI GOLJUFIJA.

Spletni forumi so polni grozljivih zgodb o goljufijah, ki bi morale služiti kot opozorilo za vse ostale uporabnike spleta. Ko beremo ali poslušamo zgodbe, kako so posamezniki izgubili več sto ali celo več tisoč evrov, smo lahko hitro kritični. Sami pri sebi si rečemo, da se nam to ne more zgoditi, saj nismo tako naivni in smo sposobni prepoznati znake goljufije ali prevare. A domišljavost je lahko pogubna. Samo pomislite, kako hitro so napredovala phishing sporočila. Nekoč so bila polna slovničnih napak in drugih očitnih znakov, da gre za prevaro. Danes so prevedena skorajda brez napak in opremljena z vsemi pristnimi elementi (logotip, natančni kontaktni podatki, pristna imena zaposlenih ...), zato je v določenih primerih skorajda nemogoče na prvi pogled ugotoviti, da gre za lažno sporo-

čilo. Enako velja za fizične ponaredke, med katere spadajo tudi ponarejeni pametni telefoni. Ponarejeni pametni telefoni prav tako postajajo vse bolj pretkani. Njihova zunanost nima očitnih znakov, da gre za ponaredek, pravzaprav na prvi pogled izgledajo 100 % pristno. Razlike so v detajlih, ki pa jih na fotografijah težko opazite, še posebej, če prodajalec ponaredek fotografira pod pravim kotom. V določenih primerih je zunanost telefona identična originalu, ponaredki pa se skrivajo v notranjosti telefona. Ponarejanje pametnih telefonov višjega razreda je dobičkonosen posel na Kitajskem. AnTuTu, ena najbolj priljubljenih storitev za testiranje zmogljivosti pametnih telefonov, je v najnovejšem poročilu razkrila, da je 4,24 % telefonov, ki so uporabljali njihove storitve, ponarejenih.

Številka je sprva zavajajoče majhna, vendar je to enako 570.000 potrjenim ponaredkom samo na podlagi enega vzorca. Na trgu je več kot milijarda pametnih telefonov, številke pa še naprej rastejo, zato lahko predvidevamo, da je število ponaredkov veliko večje od zgornjega vzorca. V nadaljevanju smo zbrali nekaj navodil/smeric/nasvetov, kako prepoznati oziroma kako izgledajo ponarejeni pametni telefoni.

PONAREJENI PAMETNI TELEFONI: POVRŠNA ZUNANJOST IN NEUSTREZNA PROGRAMSKA OPREMA

Zunanji elementi so pri odkrivanju ponaredka najbolj očitni. Bodite pozorni na gumbe na napačnem mestu, manjkajoče/dodatne gumbe, ohišje, ki ne ustreza meram originalnega telefona, neustrezno ohišje kamere, manjkajoče sen-

Vaš najljubši kanal
vam bo zaupal vsebino

naslednje številke...

 MEDIA TV Kapucinski trg 8, p.p. 114 Škofja Loka E-mail: info@media-tv.si	 SPONKA TV www.sponka.tv E-mail: info@sponka.tv	 TV AS Murska Sobota Gregorčičeva ul. 6, 9000 Murska Sobota p.p. 203, T.: 02/ 521 30 32 tv.as@siol.net, www.tv-as.net	 GORENJSKA TELEVIZIJA P.P. 181, Oldhamska cesta 1A 4000 Kranj T.: 04/ 233 11 55 info@tele-tv.si, www.tele-tv.si	 TELEVIZIJA ETV Loke pri Zagorju 22, 1412 Kisovec GSM: 041-779-390 televizija@etv-hd.si, www.etv-hd.si
 NET TV Ob blažovici 115, Limbuš info@xtension.si T.: 02/252 68 07	 TV ŠIŠKA Kebetova 1, Ljubljana tvsiska@kabelnet.si T.: 01/505 30 53	 INFOJOTA Informacijski kanal Ajdovščina infojota@email.si gsm: 040 889 744	 TELEVIZIJA MEDVODE Cesta kom. Staneta 12, 1215 Medvode T.: 01/361 95 80, F.: 01/361 95 84	 VTV - VAŠA TELEVIZIJA Žarova 10, Velenje tel.: 03/ 898 60 00, fax: 03/ 898 60 20 vstvstudio@siol.net, www.vstvstudio.com
			 NOVA GORICA Gregorčičeva 13, Dornberk T.: 05/335 15 90, F.: 05/335 15 94 info@vitel.si, www.vitel.si	

zor in podobno. Tako boste takoj prepoznali manj kakovostne ponaredke. Bolj sofisticirani prevaranti pa ne spadajo v to kategorijo. Njihove ponarejene pametne telefone boste prepoznali šele med uporabo oziroma med izvajanjem določenih procesov.

Če imate opravka z zasebnim prodajalcem, najprej preverite, da se pametni telefon vklopi. To velja tako za osebno kot tudi za spletno prodajo. Prodajalec, ki ničesar ne skriva, s priložitvijo dokazov o funkcionalnosti telefona ne bo imel težav. Naj vam posreduje slike z vklopljenim zaslonom, še bolje pa kar kratek videoposnetek, ki prikazuje uporabo telefona. Prav tako se ne bojte zahtevati bolj podrobne slike zaslona, ohišja in ostalih delov telefona. Med nalaganjem telefona preverite, da je operacijski sistem ustrezen. Če temu ni tako, še ni razloga za preplah. Ni nujno, da gre v tem primeru za ponaredek. Vprašajte prodajalca, če je posegal v telefon in namestil ROM po meri.

Če boste dobili občutek, da ima prodajalec preveč pomanjkljivo znanje o telefonih, potem začnite dvomiti v avtentičnost mobilnika. Neustrezen operacijski sistem in slaba imitacija originalne programske opreme spadata med bolj opazne znake ponarejanja. Na spletu si oglejte posnetke in recenzije originalnih pametnih telefonov. Primerjajte ikone in uporabniški vmesnik, v primeru neskladja pa na to opozorite prodajalca. Zapomnite si vse, kar se vam zdi sumljivo in svoje najdbe primerjajte na uradnih spletnih straneh proizvajalcev. Kot vedno, upoštevajte splošna pravila pri nakupovanju preko spleta, še posebej, če gre za rabljene izdelke. Če je le mogoče, se izogibajte plačilom izven uradnih prodajnih platform, da ne izgubite varnostnega zaledja, ki ga običajno tovrstne platforme zagotavljajo. Osebné nakupe opravite na javnih mestih in se izogibajte gotovini.

PREIZKUSITE (PONAREJEN) PAMETNI TELEFON

Res je, da to ni vedno izvedljivo. Kadar pa je, vas rotimo, da si vzamete čas in osebno pregledate rabljene pametne telefone. Če boste ugotovili napako po opravljeni transakciji, je lahko že prepozno. Izvedite nekaj preprostih testov in se prepričajte, da se v notranjosti ne skriva ponaredek.

PREVERITE, ČE SE STROJNA OPREMA UJEMA Z URADNIMI SPECIFIKACIJAMI

Zmogljivost je poleg kamere najpomembnejša lastnost pri izbiri pametnega telefona. Je tudi eden izmed prvih elementov, ki ob nakupu ponaredka pokaže svoje zobe. Ponarejeni pametni telefoni so pogosto opremljeni s cenejšimi procesorji, procesorji, ki niso ustrezali vnaprej postavljenim standardom proizvajalca ali pa s procesorji, ki so bili zavrženi zaradi tovarniške napake. Delovanje telefona s tovrstnimi procesorji se bo zatikalo tudi pri najbolj vsakdanjih nalogah. Nekatere aplikacije in funkcije morda niti ne bodo delovale, še posebej v navezi z neustreznim operacijskim sistemom. Pobrskajte po operacijskem sistemu, poglobite se v nastavitve telefona, namestite in zaženite aplikacije, za katere veste, da bi morale delovati. To je splošen nasvet, ki se ga lahko držite pri nakupu katerekoli pametne naprave, še posebej rabljenih produktov, kjer je večja verjetnost, da se znotraj skriva nezdrava baterija ali procesor. Ponarejeni pametni telefoni ubirajo bližnjice tudi pri ostali strojni opremi: kamere, RAM, shranjevalni pogon in napredne funkcije, kot so NFC ali čitalnik prstnih odtisov. Na srečo lahko na spletu zelo hitro najdete uradne specifikacije in jih primerjate s telefonom v roki. Prepričajte se, da vsa strojna oprema deluje. Vključite Wi-Fi, Bluetooth, GPS, NFC, zrcaljenje in druge funkcije. Preizkusite tudi kamere, da se prepričate o funkcionalnosti vseh senzorjev (makro kamera, širokokotni senzor ...). Zajemite fotografijo in v podrobnostih datoteke preverite njeno kakovost.

ZAŽENITE CPU-Z ALI PODOBNO APLIKACIJO

Procesor smo že izpostavili kot najpogostejše ponarejen element v telefonu. Da bi se izognili slabši zmogljivosti, obiščite mobilno trgovino in si namestite aplikacijo CPU-Z ali katerokoli podobno aplikacijo, ki vam bo prikazala podrobne specifikacije telefona.

Po namestitvi si oglejte vgrajeno strojno opremo. Na voljo so bolj podrobni in splošni podatki za uporabnike, ki nimajo poglobljenega znanja o telefonih. Vse podatke primerjajte z uradnimi specifikacijami.

PREVERITE IMEI ŠTEVILKO

Vsak telefon ima unikatno 15-mestno številko IMEI, s katero lahko preverite stanje (blokirani, ukraden) telefona. Številko najdete v nastavitvah, v razdelku »O telefonu« ali pa vpišite kodo *#06# v aplikaciji za klicanje. IMEI številko vpišite v iskalnik na spletni strani imei.info. Na ta način boste ugotovili, ali je telefon za določeno omrežje morda zaklenjen. Če vam prodajalec obljublja odklenjen (globalen) telefon, pa je to najboljši način, da se prepričate, če ste dobili obljubljeni.

90% pokritost

ODDAJA NA RADIO, PRISLUHnite NAM!

**Na vašem najljubšem radiu
prisluhnite tedenskim oddajam,
ki jih za vas pripravljamo v
uredništvu Računalniških novic.**

RADIO | KRKA
 106.6 MHz
www.radiokrka.com

RADIO | Alfa
 103.2 MHz
 107.8 MHz
www.radio-alfa.si

RADIO | KRANJ
 97.3 MHz
www.radio-kranj.si

RADIO | NOVA
 106.9 MHz
www.radiostajski-val.si

RADIO | Velenje
 107.8 MHz
www.radiovelenje.com

RADIO | SORA
 89.8 MHz
 91.1 MHz
 96.3 MHz
www.radio-sora.si

RADIO | 94
 98.2 MHz
 97.8 MHz
 104.1 MHz
 102.6 MHz
 100.2 MHz
www.radio94.si

RADIO | SRAKA
 94.6 MHz
www.radiosraka.com

RADIO | Univox
 99.5 MHz
 106.8 MHz
 107.5 MHz
www.univox.si

RADIO | moj radio
 107 MHz
 102.6 MHz
www.mojradio.com

RADIO | ROBIN
 99.5 MHz
 100 MHz
www.radiorobin.si

RADIO | ODMEV
 90.9 MHz
 97.2 MHz
 99.5 MHz
 103.7 MHz
www.radio-cerkno.si

RADIO | GEOSS
 89.7 MHz
radiogross.siol.com

RADIO | OGNJIŠČE
 104.5 MHz
 105.9 MHz
 107.3 MHz
radioognisce.si

RADIO | NTR
 91.1 MHz
 107.1 MHz
www.radiotomi.si

RADIO | TOMI
www.radiotomi.si

SAINTS ROW

Dobrodošli v Santo Ilesu, živahno izmišljeno mesto v srcu ameriškega jugozahoda. V tem svetu, ki mu vladajo tolpe, se skupina mladih prijateljev odpravi na lasten kriminalni pohod in se povzpne na sam vrh piramide vpliva. V vlogi prihodnjega voditelja skupine boste skupaj s prijatelji osnovali Sainte in se spopadli z drugimi tolpmi za nadzor nad Santo Ilesom. Saints Row je pod črto zgodba o hitro razvijajočem poslu, le da je ta posel zločin. Izkusili boste najboljši in največji peskovnik v seriji doslej, v katerem mrgoli stranskih nalog in bombastičnih odprav, v katerih boste streljali, vozili in drsili skozi zrak. Povsem boste prilagodili svojo zunanost, zunanost svojih vozil in sodelavcev, se udeležili divjih dirk in epskih strelskih obračunov in spremljali izvirno zgodbo. Prav tako je vdelana možnost sodelovalnega opravljanja kampanje s prijateljem, kjer se je moč kadarkoli pridružiti partiji in iz nje oditi.

- Rojstvo tolpe The Saints: preigrali boste bombastično akcijo, polno kriminala, odbitih prizorov in značilnih presenečenj, v katerih ne manjka humora.
- Odkrijte čudežni divji zahod: vstopite v največji in najboljši peskovnik v seriji doslej, ki obsega devet predelov, obkroža pa ga prostrana puščava.
- Zgradite zločinski imperij: zavzeli boste mesto, se spopadli s sovražnimi frakcijami in zavladali ulicam.
- Številna orožja: revolverji, bazuke in orožja za boj od blizu, ki omogočajo brutalne udarce. Vse je mogoče prilagoditi.
- Po kopnem in po zraku: poženite se skozi mesto in naravo v enem od mnogih avtomobilov, motociklov, letal, helikopterjev, lebdečih koles, gokartov in celo v obleki s krilci.
- Prilagodite si praktično vse: ustvarite voditelja ali voditeljico po svojih željah. Spremenite lahko domala vse, vključno z orožji in vozili.
- Brezživno sodelovanje: kadarkoli lahko vstopite v prijateljevo partijo in obratno. Z njim lahko sodelujete ali se ga lotite zafrkavati.

Ob prednaročilu prejmete Idols Anarchy Pack, ki vsebuje: čelado Idols DJ Helmet, gorjačo Idols Twinkle Bat in tehnološko pripravo Idols Sandstorm Scrambler.

Edicija Criminal Customs Edition vsebuje dva posebna dodatna igralna predmeta: okrašen avtomobil Saints Custom Convertible in jopič Saints Custom Stab Jacket.

Edicija Notorious Edition je zbirateljska izdaja, ki vsebuje naslednje dobrate:

- kovinsko škatlico,
- prepustnico za dodatno vsebino,

- knjižico z ilustracijami,
- karte z narisanimi liki iz igre,
- dva paketa dodatne vsebine: Los Panteros American Muscle Bundle in The Saints Criminal Customs.

THE LORD OF THE RINGS: GOLLUM

Atletski in okreten, zahrbtn in zviti. Gollum je eden najbolj fascinantnih likov v svetu Gospodarja prstanov, ki ga žene želja, da bi v rokah spet držal, kar je izgubil.

Videl je stvari, ki si jih drugi ne morejo predstavljati; preživel je stvari, ki si jih drugi ne bi upali omeniti. Razdvojena osebnost ga razdvaja, zato je lahko zloben kot Gollum, a tudi družaben in previden kot Sméagol.

Čeprav je bistvenega pomena za zgodbo J. R. R. Tolkiena, mnogi deli Gollumovega iskanja še niso bili podrobno opisani. V knjigi Gospodar prstanov: Gollum boste to zgodbo doživeli. Od časa, ko je bil kot suženj pod Temnim stolpom, do bivanja pri vilincih v Mirkwoodu.

Uporabite prikritost, spretnost in zvitost, da preživite in premagate tisto, kar vas čaka. Plezajte in skačite, da se izognete nevarnostim ali pridete na ugodna mesta.

Čeprav Gollum morda ni bojevnik, ob priložnosti ubije nepredvidnega sovražnika – ali pa se ga znebi na bolj kreativne in zlobne načine.

Odločitve, ki jih sprejmete, in način igranja neposredno vplivajo na Gollumovo osebnost: od vas je odvisno, ali bo prevladala temna stran Golluma ali pa bo v nekdanjem Sméagolu ostala iskrica razuma. En um, dva ega – odločite se sami!

F1® MANAGER 2022

V uradno licencirani igri F1® Manager 2022 pustite svoj pečat v Formuli 1®. Postanite šef izbranega konstruktorja in izbirajte med seznamom voznikov in osebja. S popolno licenco F1® in pristno predstavitevijo ne boste samo igrali F1® Manager 2022, ampak ga boste tudi živeli.

Spremljajte novice s področja znanosti in tehnike z revijo *življenje in tehnika* !

TOP
POLETNO
BRANJE

- ✓ 80 STRANI
- ✓ 11 ŠTEVILK
(+ TEMATSKA PRILOGA)
- ✓ AKTUALNA TEMATIKA
- ✓ NAROČNINA NA REVIO JE IDEALNO DARILO

Z vami že
več kot
70 let!

Naročam revijo *Življenje in tehnika*

Letna naročnina: **50€**

(za dijake, študente in upokojece 42 €)

Izberite
knjižno darilo:

- ☐ Digitalni zrcalno-refleksni fotoaparatt
- ☐ iZnanost
- ☐ Skrivnosti predstavitev Steva Jobsa
- ☐ Ustvarite nepozabne spomine

*Ime in priimek:

*Ulica in hišna številka:

*Poštna številka in kraj:

*Telefon:

E-pošta:

*Podpis:

Poštnina
plačana
po pogodbi
št. 88/1/S.
Znamka
ni potrebna.

Tehniška založba Slovenije

* Naročnina velja do pisnega preklica. Naročnino bom poravnal po prejemu položnice. Podatki, označeni z zvezdico, so obvezni. S svojim podpisom dovoljujete Tehniški založbi Slovenije, d.d., da vaše podatke hrani v svoji evidenci ter vas redno obvešča o najboljših ponudbah. Vaše podatke bomo hranili, dokler se morda ne odločite drugače – kadarkoli lahko pisno ali po telefonu zahtevate, da v 15 dneh trajno ali začasno nehamo uporabljati vaše osebne podatke za namen neposrednega trženja. Tehniška založba Slovenije zagotavlja varstvo osebnih podatkov po Zakonu o varstvu osebnih podatkov. Knjižno darilo prejmete po plačilu položnice za letno naročnino.

Tehniška založba Slovenije, d. d.
Lepi pot 6
(p. p. 541)
SI - 1000 Ljubljana

KOLEDAR

OTS2022

7. 9. - 8. 9. 2022

UM FERI – Inštitut za informatiko

www.ots.si

INFOSEK 2022

7. 9. - 9. 9. 2022

Palsit d. o. o.

www.infosek.net

MOS

14. 9. - 18. 9. 2022

Celjski sejem

www.ce-sejem.si/sejmi/52-mos/

WEBSI 2022

15. 9. 2022

Zavod WEBSI

www.websi.si

TEČAJ: KIBERNETSKA VARNOST

ICS/OT/IOT OKOLIJ

19. 9. - 22. 9. 2022

Smart Com d. o. o.

www.smart-com.si/tecjaj-varnost-ics

Agencija POTI, d.o.o., Stegne 7, 1000 Ljubljana

Tel.: +386 (0)1 511 39 21, e-pošta: info@agencija-poti.si

 agencija **POTI**
 Z znanjem do cilja!

PROGRAM	TERMIN	KRAJ	TRAJANJE	CENA
Vodenje in motiviranje sodobnih (virtualnih) timov	22. 8.	splet	1 dan	218,00 €
eBONTON od A do Ž	24. 8.	v živo	1 dan	198,00 €
Smernici za nizkonapetostne inštalacije in zaščito pred delovanjem strele	25. 8.	splet	1 dan	208,00 €
Management prodajnih oddelkov	26. 8.	v živo	1 dan	218,00 €
Nova gradbena zakonodaja (GZ-1)	30. 8.	v živo	1 dan	208,00 €
Management RAZVOJNIH oddelkov	30. 8.	v živo/splet	1 dan	218,00 €
6 stebrov učinkovitosti in osredotočenosti pri delu	13. 9.	v živo	1 dan	208,00 €

Housing Co., d.o.o., Ljubljana, Verovškova 55a, 1000 Ljubljana

Tel.: +386 (0)1 568 40 40, e-pošta: trzenje@housing.si

PROGRAM	TERMIN	KRAJ	TRAJANJE	CENA
Oracle Database: Introduction to SQL	1. 8.	v živo / splet	5 dni	1.700,00 €
Managing Windows Environments with Group Policy	8. 8.	splet	5 dni	1.190,00 €
Course MD-101T00-A: Managing Modern Desktops	16. 8.	splet	5 dni	1.190,00 €
Installation, Storage, and Compute with Windows Server 2016	29. 8.	v živo / splet	5 dni	1.190,00 €
CompTIA Network+	5. 9.	v živo / splet	10 dni	1.370,00 €
Offensive Security Certified Professional (OSCP)	5. 9.	splet	5 dni	2.250,00 €
BC400: SAP ABAP Workbench Foundations	20. 9.	splet	4 dni	2.300,00 €

www.racunalniske-novice.com

SLEDITE NAM TUDI NA

LinkedIn

racunalniskienovice

KOLOFON

Izdajatelj:

Stromboli, marketing, d. o. o.
Cesta komandanta Staneta 4A
1215 Medvode

Glavni in odgovorni urednik:

Boštjan Štrukelj
tel.: 01 / 620 88 01

Vsebinski urednik:

Niko Bajec
tel.: 01 / 620 88 05
niko.bajec@stromboli.si

Naročnine:

tel.: 01 / 620 88 00
narocnine@stromboli.si

Oglasno trženje:

Boštjan Štrukelj
tel.: 01 / 620 88 01, gsm: 041 / 663 301
bostjan.strukelj@stromboli.si

Matej Komprej

tel.: 01 / 620 88 06
matej.komprej@stromboli.si

Danijel Bogdanovič

tel.: 01 / 620 88 08
danijel@stromboli.si

Sodelavci in novinarji:

Maja Lavrač, Matej Saksida, Peter Čebren
Jernej Horvat, Tadej Kupčič, Žiga Primc,
Blaž Ulaga, Jana Breznik, Jan Sladič in Matej Komprej

Fotografije:

Arhiv Računalniške novice

Tisk:

Tiskano v Sloveniji
Naklada: 9.000 izvodov

Distribucija:

EKDIS d. o. o.
Stromboli, marketing, d. o. o.

Oblikovanje in DTP:

Tanja Kaštrun s.p.
dtp@stromboli.si

http://www.racunalniske-novice.com

Računalniške novice (Online)
ISSN 1581-047XNa podlagi zakona o davku na dodano vrednost
spada revija med proizvode, za katere se obračunava
DDV po stopnji 9,5 %.
ISSN 1408-4872Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Pisem bralcev in oglasov ne lektoriramo.Vse gradivo v reviji Računalniške novice je last
izdajatelja. Kopiranje ali razmnoževanje je možno
le s privoljenjem izdajatelja. Poštnina za naročnike
plačana pri pošti 1102 Ljubljana. Revija Računalniške
novice je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi
Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 661.
Predstavitve, ki jih objavljamo v reviji in so označene
z rubriko Predstavitve in na koncu članka s (P.R.) –
Payable Release (plačani članek) – pripravljamo v
sodelovanju s podjetji.Sporočila za javnost sprejemamo na
Rn@stromboli.siIzid revije je finančno podprla Javna agencija za
raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

					AVTOR: BOTY	SLOVENSKI PEVEC WOLFAND WOLF	ŠALJIVA GLASBENA IGRA	SPODNJI DEL STREHE (NAR.)	IME VEČ RIMSKIH PAPEŽEV	FOSIL PETREFAKT	PRETEP
					PRELIV MED BALKANOM IN MALO AZIJO						
					NAUK O SVETLOBI IN SVETLOB- NIH POJAVIH						
					DVIGALO ZA TEŽKE TOVORE						
					RIMSKA BOGINJA JEZE						
1	2	3	4	5	SL. PEVEC (ANŽEJ) NEKDAJ TRGOVEC S TKANINAMI						
DRUŽINSKI ZABAVNIK	BOLEZEN ŽIVALI, VRANIČNI PRISAD	VOTLAK ZA TANKE ZIDOVE	KRMA ZA KONJE	MANJŠI SOM							NOETOV SIN, PRADEJ SEMITOV
VERSKI ODPADNIK											
OBMEJNO NASELJE NA ILIRSKO- BISTRISKEM											
STRAH PRED JAVNIM NASTOPOM											
SUHA KOBILA											
ANŽE LANIŠEK											
SOHA, STATUA											
ODPRITINA ZA IZLOČILA PRI PTICAH											
DRUŽINSKI ZABAVNIK	ALPINIST CESEN	NASILJE POPEVKAR NABER									
NEKDANJA ENOTA ZA MERJENJE TLAKA											
NAŠA IGRALKA (BERNARDA)											
JEZIKO- SLOVEC IZ ZIROVNICE COP											
NEKDAJ ORAC											

APOSTAT: verski odpadnik, ARIMAN: zli duh, ROSINANTA: suha kobila, KERNIT: rasorit, NABIRKA: ofer

Križanke in uganke za vse okuse

Informacije
in naročila

Bogat denarni
nagradni sklad:

2.200 €

Prva nagrada:

1.000 €

NAGRAĐA ZVESTOBE

Kalkulator
Casio DJ-120D

NAGRAĐO PODARJA:

**Računalniške
novice**

www.racunalniske-novice.com

Zemljič Rok	9240 Ljutomer	15905
Vetrih Mario	2000 Maribor	16489
Naprudnik Gregor	3320 Velenje	17215

Zgoraj omenjeni nagrajenci v roku 14 dni po izidu
revije pokličite na tel.: 01/620 88 00 ali pošljite e-mail
na narocnine@stromboli.si in poslali vam bomo nagrado.

NAGRADE in NAGRAJENCI

Med reševalce, ki bodo do petka, **26. 8. 2022** poslali
pravilno rešitev, bomo z žrebom razdelili privlačne
nagrade: **3x knjiga Kaj razmišlja moj najstnik?**

Nagrade podarja podjetje Stromboli, d.o.o.

V nagradni igri sodelujete tako, da pošljete geslo (obarvan kvadrat)
s svojimi podatki na e-mail narocnine@stromboli.si

Miro Keber, Novo mesto: knjiga Prodajte s srcem

Romana Bizjak, Celje: knjiga Prodajte s srcem

Renato Galinec, Gorišnica: knjiga Prodajte s srcem

Rešitev križanke 11/XXVII: RAČUN

LINUX BEYBA™

»secure your world«

www.infosek.net

20 Let

 PALSIT

INFOSEK 2022

NAJVEČJA KONFERENCA O INFORMACIJSKI VARNOSTI V SLOVENIJI.

7. 9. 2022 – 9. 9. 2022

Hotel Perla, Nova Gorica

4.500.000

prepeljanih potnikov mesečno

250.000

unikatnih posameznikov mesečno

MIN 23.000

predvajanj dnevno

MIN 690.000

predvajanj mesečno

90 %

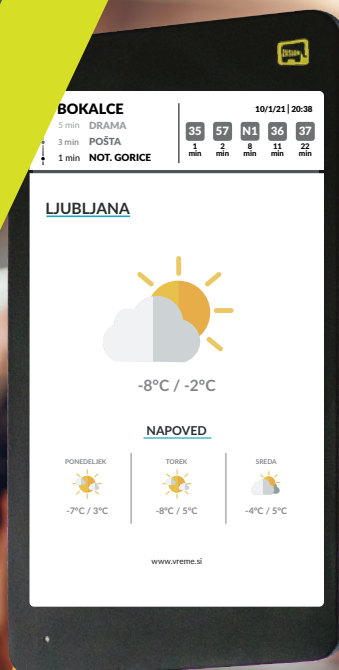
opaznost medija

DIGITALNO SPOROČANJE

ZASLON
Media Bus d.o.o.
Breznikova cesta 7A
1230 Domžale

info@zaslon.si
01/724 57 65

Največja mreža digitalnih zaslonov v Sloveniji!

460 ZASLONOV:

380

70

10

Ljubljana

Maribor

Celje

180 AVTOBUSOV:

135

35

10

www.morel-france.com

142 LET FRANCOŠKE TRADICIJE

Patentirana tehnologija in vrhunska izdelava. Nova kolekcija že v bolje založenih optikah po vsej Sloveniji.

distribucija **FAETON**

www.morel-slovenija.si